

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Központi Ügyfélszolgálati Iroda

Tájékoztató
a nyugdíjrendszerről

2016

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Központi Ügyfélszolgálati Iroda
Felelős kiadó: Dr. Veres Gábor

A **Minisztérium** postacíme:
1373 Budapest, Postafiók 609.

Az Ügyfélszolgálati Iroda elérhetőségei:
Címe: Budapest, V. Szalay u. 10-14.
www.kormany.hu/hu/emberi_eroforrasok_miniszteriuma
www.emmiugyfelszolgalat.gov.hu

Személyes ügyfélfogadás
Hétfő-szerda-péntek: 9-12 óráig
Kedd-csütörtök: 13-16 óráig

Idős- és családdügyben információkat talál a <http://nyugdij.kormany.hu> és a <http://csaladitudakozo.kormany.hu> honlapokon.

Ha további kérdése van, ezeket felteheti az ugyfelszolgalat@emmi.gov.hu, nyugdij@emmi.gov.hu e-mail címeken vagy a **795-3168-as** telefonszámon.
Készséggel állunk rendelkezésére!

TARTALOMJEGYZÉK

A nyugdíjrendszer rövid bemutatása	3.
Társadalombiztosítási nyugdíjszolgáltatások	5.
I. Saját jogú ellátások	5.
1. Öregségi nyugdíj	5.
2. A nők 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíja	7.
3. A saját jogú nyugdíjak megállapításával kapcsolatos szabályok	9.
3.1 A szolgálati idő	10.
3.2 Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset meghatározása, az öregségi nyugdíj összege	14.
4. Nyugdíj melletti munkavégzés szabálya	16.
5. Korkedvezmény	17.
II. Hozzá tartozói nyugellátások	18.
1. Özvegyi nyugdíj	18.
1.1 Ideiglenes özvegyi nyugdíj	20.
1.2 Özvegyi nyugdíj	20.
2. Árvaellátás	23.
3. Szülői nyugdíj	27.
4. Baleseti hozzátartozói ellátás	28.
5. Özvegyi járadék	29.
III. A nyugellátások iránti igény érvényesítése	30.
IV. Nyugellátások folyósítása	32.
V. Jogorvoslat	35.
VI. Nyugdíjemelés, nyugdíjprémium	36.
VII. Kivételes (méltányossági) nyugellátás, kivételes nyugdíjemelés	38.
1. Kivételes nyugellátás megállapítása	38.
2. Kivételes nyugdíjemelés	39.
3. Egyszeri segély	40.
VIII. A nyugdíjasok és a korhatár előtti ellátásban részesülők adó- és járulékfizetési kötelezettsége	43.
IX. Nemzetközi nyugdíjügyek	45.
X. Intézmények	50.

Az állami nyugdíjrendszer célja, hogy az időskor, illetve közeli hozzátartozó halála esetén a jövedelembiztonságot megalapozza. Az állami nyugdíjrendszerben az ellátásra való jogosultság nyugdíjjárulék fizetésén alapul. Az állam garantálja a nyugdíjak kifizetését, valamint biztosítja a nyugellátások reálértékének megőrzését.

A társadalombiztosítási nyugellátások kifizetésének fedezetét a Nyugdíjbiztosítási Alap biztosítja. A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeit a természetes személyek által befizetett nyugdíjjárulékok, a foglalkoztatók által e célra fizetett közterhek, a központi költségvetésből biztosított források és a törvényben meghatározott egyéb bevételek képezik.

A nyugellátások emelésének mértéke 2016. január 1. napjától 1,6 százalék.

Az időskori jövedelembiztonság megteremtésében viselt egyéni felelősség és az öngondoskodás érvényre juttatása érdekében a tagok önkéntes részvételével – törvényben meghatározott feltételek szerint – kiegészítő nyugdíjintézmények működhetnek.

2016. január

Központi Ügyfélszolgálati Iroda

A NYUGDÍJRENDSZER RÖVID BEMUTATÁSA

A nyugdíjbiztosítás rendszerének átfogó reformjára utoljára 1997-ben került sor. A reform következtében kialakult a nyugdíjrendszer ún. hárompilléres modellje, amelyben az első pillért, a felosztó-kirovó elven működő társadalombiztosítási nyugdíjrendszert (1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) és a végrehajtására kiadott 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (TnyR.)), kiegészítette a tőkefedezeti elven működő, ugyancsak kötelező magán-nyugdíjpénztári rendszer (1997. évi LXXXII. törvény) illetve az önkéntes nyugdíjpénztárak rendszere (1993. évi XCVI. törvény), mely később kiegészült a negyedik pillérként emlegetett, szintén önkéntes, nyugdíj-előtakarékossági számlákkal (2005. évi CLVI. törvény).

Az első pillérnek nevezett kötelező nyugdíjbiztosítás, **felosztó-kirovó elven** működik. Ebben az időskori ellátások a társadalmi szintű szolidaritáson alapulnak, amelyben az aktív korosztályok mindenkor járulék-befizetéseit teremtik meg a nyugdíjak fedezetét. A rendszerbe befolyó pénzt azonnal felosztják azok között a nyugdíjasok között, akik jogosultságukat aktív korukban a korábbi járulékfizetésükkel teremtették meg.

Az Országgyűlés által elfogadott 2010. évi C. és CI. törvények nyomán jelentősen **átalakult a magán-nyugdíjpénztári rendszer**, és a *Nyugdíjreform és Adósságsőkkelentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes törvénymódosításokról* szóló 2010. évi CLIV. törvény, egy új, jogi személyiséggel rendelkező pénzügyi alapot hozott létre. Az intézkedések eredményeképpen a magán-nyugdíjpénztárak tagságának túlnyomó hányada átlépett a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe, ezzel gyakorlatilag megszűnt a nyugdíjrendszer 2. pillére.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer kiegészítésére továbbra is alapvetően változatlan feltételekkel működnek az **önkéntes kiegészítő nyugdíjpénztárak**, amelyek egyösszegű, vagy járadékszolgáltatást nyújthatnak.

A törvény háromfajta pénztár létrehozását teszi lehetővé

- **nyugdíjpénztár**, amely meghatározott feltételek mellett nyugdíj-szolgáltatást nyújthat
- **önsegélyező pénztár**, amely a munkanélküliek, keresőképtelenek segélyezését végzi, valamint kiegészítő, szociális, gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-, illetve hátramaradotti támogatást nyújt,

- **egészségpénztár,** mely egészségvédelmi programok szervezését és finanszírozását, valamint egészségügyi szolgáltatások vásárlását, továbbá pénzügyi ellátások nyújtását teszi lehetővé.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI NYUGDÍJSZOLGÁLTATÁSOK

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében az alábbi nyugdíjszolgáltatások megállapítására van lehetőség:

saját jogú nyugellátások:

- az öregségi nyugdíj (ide értve a nők 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíját),

hozzátartozói nyugellátások:

- az özvegyi nyugdíj,
- az árvaellátás,
- a szülői nyugdíj,
- a baleseti hozzátartozói nyugellátások,
- az özvegyi járadék.

I. SAJÁT JOGÚ ELLÁTÁSOK

- **Az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személyek öregségi nyugdíja**
- **A nők 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíja**

1. Öregségi nyugdíj

Öregségi nyugdíjra jogosultságot több feltétel egyidejű teljesítésülése esetén lehet szerezni, ezek:

- az előírt nyugdíjkorhatár betöltése,
- az előírt minimális szolgálati idő, és
- a fennálló biztosítási jogviszony megszüntetése.

Ki jogosult öregségi teljes nyugdíjra?

A fent felsorolt jogosultsági feltételekkel rendelkező személy, ha legalább 20 év szolgálati időt szerzett.

Ki kaphat öregségi résznyugdíjat?

A jogosultsági feltételekkel rendelkező személy, ha legalább 15 év szolgálati időt szerzett.

Miért vált indokolttá a nyugdíjkorhatár emelése?

A nyugdíjrendszer hosszabb távú fenntarthatóságának egyik legfontosabb eszköze, hogy legalább a várható élettartam emelkedésével arányosan emelkedjen a nyugdíjkorhatár is.

Az egyes korosztályoknak mennyi az öregségi nyugdíjkorhatára?

A korhatáremelés születési évjáratonként 6 hónapos fokozatos emeléssel valósul meg:

A nyugdíjkorhatár fokozatos emelése születési korosztályonként			
Születési év	Életkor 2016-ban	Öregségi nyugdíjkorhatár	Öregségi nyugdíjra jogosultság időpontja
1953	63	63	2016
1954	62	63,5	2017. II. félév 2018. I. félév
1955	61	64	2019
1956	60	64,5	2020. II. félév 2021. I. félév
1957	59	65	2022
1958	58	65	2023

A korhatár-emelés hatása az özvegyi nyugdíjasokra (1.) és a prémiumévek programban (Pép.) résztvevőkre (2.)

1. Az özvegyi nyugdíj felélédése során az özvegyre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt a jogszerző halálakor hatályos jogszabályok alapján kell megállapítani. Ha tehát az özvegyet időközben érinti is a korhatár-emelés, az özvegyi nyugdíj felélédése szempontjából továbbra is azt a korhatárt kell figyelembe venni, amely a jogszerző halálakor vonatkozott az özvegyre.
2. Azon személyek esetén, akiket a korhatáremelés vagy az előrehozott öregségi nyugdíj megszűnése úgy érint, hogy a Pép. szerződésük lejáratát korábban bekövetkezne, mint a jogszabály-módosítások következtében elérhető öregségi nyugdíjkorhatáruk, munkavégzésre irányuló jogviszonyuk megszűnése időpontjának – a korábbi megállapodástól eltérően – az öregségi nyugdíjra jogosultságuk megszerzésének időpontját kell tekinteni (tehát a szerződése automatikusan meghosszabbodik).

Ez a rendelkezés nem zárja ki, hogy a munkavégzésre irányuló jogviszony ezen időpont előtt valamely, a Péptv.-ben szabályozott okból megszűnjön.

2. A nők 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíja

Ki jogosult a 40 éves kedvezményes nyugdíj igénybevételére?

Öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosult az a nő, aki

- legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezik, és
- azon a napon, amelytől a nyugdíjat megállapítják, biztosítási jogviszonyban nem áll.

Mely esetben nem állapítható meg a kedvezményes nyugellátás?

A 40 éves kedvezményes nyugdíj nem állapítható meg, ha a kereső tevékenységgel szerzett szolgálati idő nem éri el a 32 évet, olyan nő esetén pedig, akinek a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, a 30 évet.

Mi számít jogosultsági időnek?

Jogosultsági időnek minősül

- a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint
- terhességi-gyermekágyi segély (2015. január 1-jétől csecsemőgondozási díj),
- gyermekgondozási díjban,
- gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozást segítő támogatásban
- gyermeknevelési támogatásban
- a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel megállapított ápolási díjban eltöltött idővel vagy
- ezekkel egy tekintet alá eső, 1998.január 1-jét megelőzően szerzett szolgálati idő.

A jogosultsági idő - ha a jogosult a saját háztartásában 5 gyermeket nevelt - 1 évvel, minden további gyermek esetén további 1-1 évvel, de összesen legfeljebb 7 évvel csökken.

Kit tekintünk saját háztartásban nevelt gyermeknek a jogosultsági idő kiszámítása során?

Saját háztartásban nevelt gyermeknek azt a vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermeket kell tekinteni, aki a jogosulttal életvitelszerűen együtt élt és annak gondozásából rendszeres jelleggel legfeljebb csak napközbeni időszakokra került ki, vagy személyére tekintettel családi pótlékot folyósítottak.

Milyen időszakot tekintünk keresőtevékenységgel járó, vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett jogosultsági időnek?

A fentiek alkalmazása során, kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett jogosultsági időnek

- a) az 1997. december 31-ét követően az 1997. évi LXXX. törvény. 5. § (1) bekezdés a), b) és e)-i) pontjában, valamint (2)-(3) bekezdésében meghatározott jogviszonyban töltött idő (pl. munkaviszony, köztisztviselői, közalkalmazotti jogviszony)- ideértve az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatást, az egyszerűsített foglalkoztatást, a szakmunkástanuló és a szakközépiskolai tanuló kötelező nyári gyakorlatát, továbbá a Tbj. 1998. január 1-je és 1999. december 31-e között hatályos 7. § (2) bekezdése szerinti biztosítási időt is;
- b) az 1998. január 1-jét megelőzően a 168/1997. (X. 6.) kormányrendelet 12.§-ában felsorolt jogviszonyokban töltött időtartamok minősülnek (Ilyenek például a kisiparosként, a magánkereskedőként, a gazdasági munkaközösség tagjaként, az ipari és szolgáltató szövetkezeti szakcsoport tagjaként, a kasszavezető tagjaként, a külföldi munkavállalóként, az ügyvédi, illetőleg a jogtanácsosi munkaközösség tagjaként szerzett szolgálati idők.).

A felsorolt jogviszonyokon kívül jogosultsági időnek minősül:

- a prémiumévek programban való részvétel időtartama függetlenül attól, hogy a résztvevőt munkavégzésre kötelezték vagy sem,
- az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatás ideje, vagyis az ezen időszakban végzett alkalmi munkavállalói napok,
- az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény hatálya alá tartozó munkavégzés időtartama,
- a gyermekgondozási segély folyósítása alatti - a vonatkozó jogszabályban engedélyezett - munkavégzés időtartama (figyelemmel arra, hogy ilyen esetben a gyes munkavégzéssel azonos időtartamra eső folyósítási idejét „gyermekneveléssel töltött időként” a szolgálati idő kétszeres számításának tilalma miatt nem lehet beszámítani),
- a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagként egyébként szolgálati időnek minősülő időtartam azzal, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tag esetén kizárólag a tagság időtartama minősül jogosultsági időnek, az első belépés teljes naptári éve nem,
- a szakmunkástanuló, a szakközépiskolai tanuló kötelező nyári gyakorlata, amennyiben arra bejelentési adat található, ideértve természetesen az egyéb tanulmányokat folytató személy nyári szünetben történő munkavégzésének időtartamát is,

- a korekedvezményre jogosító munkavégzés időtartama az öregségi nyugdíjjogosultságra vonatkozó általános szabályok szerint,
- a Tny. 39. §-ának hatálya alá tartozó időtartam az arányos szolgálati idő számítás alkalmazása nélkül.

Mely időtartamot nem lehet jogosultsági időként figyelembe venni?

Jogosultsági időként nem vehető figyelembe

- a munkanélküli ellátás folyósításának időtartama,
- az egyébként szolgálati időként elismerhető tanulmányi idő,
- a passzív, vagyis a biztosítási jogviszony megszűnését követően folyósított táppénz időtartama,
- az 1998. január 1-jét megelőzően - nem gyermekgondozás vagy gyermekápolás miatt igénybevett - fizetés nélküli szabadság szolgálati időnek minősülő első 30 napja,
- 18. életévét betöltött tartósan beteg közeli hozzátartozó gondozása miatt folyósított ápolási díj időtartamát.

Hogyan számítják ki a 40 éves kedvezményes nyugdíj összegét?

A kedvezményre jogosultak nyugdíjának összegét az általános szabályok szerint számítják ki, részükre csökkentés nélküli öregségi nyugdíjat állapítanak meg.

A nők 40 éves kedvezményes öregségi nyugdíjazási lehetőségén túlmenően van-e mód az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt nyugdíjat igénybe venni?

2012. január elsejétől *a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény* rendelkezései nyomán a nyugdíjkorhatár betöltése előtt nyugellátás megállapítására nincs lehetőség.

Az előrehozott öregségi nyugdíjra korábban jogot szerzett személyek a jogosultságukat bármikor érvényesíthetik, részükre azonban már nem előrehozott öregségi nyugdíj, hanem korhatár előtti ellátás állapítható meg

3. A saját jogú nyugdíjak megállapításával kapcsolatos szabályok

Mitől függ az öregségi nyugdíj összege?

Az öregségi nyugdíj összege az elismert szolgálati időtől és az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegétől függ.

3.1 A szolgálati idő

Milyen időtartamokat tekintünk szolgálati időnek?

Azokat az időszakokat (pl. munkaviszony tartama, egyéni vagy társas vállalkozás folytatása), amely alatt a biztosított (foglalkoztatott magánszemély, egyéni vagy társas vállalkozó, őstermelő) nyugdíjjárulék fizetésére kötelezett volt, illetve megállapodás alapján nyugdíjjárulékot fizetett.

Mely jogszabály határozza meg azokat az időszakokat, amelyek nyugdíjszerző szolgálati időnek számítanak, illetve minősülnek?

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény tételesen meghatározza azokat az időtartamokat, melyek nyugdíjszerző szolgálati időként figyelembe vehetők.

Részletesen meghatározza továbbá azokat az időszakokat, melyek a nyugellátás megállapítása szempontjából szolgálati időként nem vehetők figyelembe.

Mit jelent a szolgálati idő kapcsán a szerzett jog továbbvitele?

A szolgálati idő szabályai 1998. január 1-jétől változtak, de a biztosítással járó jogviszony 1998. január 1. napját megelőző időtartamát továbbra is az 1997. december 31-én hatályos jogszabályok alapján kell figyelembe venni.

Hogyan kell a szolgálati időt számításba venni?

A szolgálati időt naptári naponként kell számításba venni és 365 naptári napot kell egy évnek tekinteni. Ugyanazt az időtartamot csak egyszer lehet számításba venni.

Mikor csökkentik arányosan a szolgálati időt?

A 2003. december 31-ig hatályos szabály szerint, az 1996. december 31-ét követő időszakban, ha a biztosított – nyugdíjjárulék alapjául szolgáló – keresete a minimálbérnél kevesebb volt, akkor olyan arányban csökkent a szolgálati idő, ahogy a kereset aránylott a minimálbérhez. Ha pl. a kereset a minimálbér fele volt, akkor 1 napi keresettel fél napi szolgálati idő volt szerezhető.

2004. január 1-jétől az arányos szolgálati idő-számítást csak a nyugdíj összegének kiszámításánál kell alkalmazni, a nyugdíjra való jogosultság megállapításánál már nem. Ez kedvező változás, különösen a részmunkaidőben foglalkoztatottak részére, ugyanis nyugdíjjogosultság szerezhető 20 évi biztosítási jogviszonnyal akkor is, ha az – akár teljes mértékben – részmunkaidős foglalkoztatás volt és csak pl. a minimálbér fele után történt járulékfizetés.

Továbbra sincs arányos szolgálati idő csökkentés a Munka Törvénykönyve alapján teljes munkaidőben foglalkoztatottaknál, illetve azoknál a személyeknél, ahol a munkakörre irányadó meghatározott munkaidőben történik a foglalkoztatás (pl. az egészségre ártalmas munkakörülmény miatt csökkentett idejű foglalkoztatás az előírás).

A felsőfokú tanulmányok elismerhetőek-e szolgálati időnek?

Szolgálati időként kell figyelembe venni az öregségi nyugdíjra jogosultság szempontjából az **1998. január 1-je előtt** a felsőoktatási intézményben nappali képzésben folytatott – legfeljebb azonban a képesítés megszerzéséhez a tanulmányok folytatása idején szükséges – tanulmányok idejét.

Az **1997. december 31-e utáni** időszakban a nappali tagozaton folytatott tanulmányi idők beszámítására akkor kerülhet sor, ha az ellátást igénylő a járulék megfizetésére, vagy a tanulmányok alatt vagy a nyugdíjigény beadásáig megállapodást köt és a fizetéskor érvényes minimálbér alapulvételével számított nyugdíjbiztosítási egyéni és munkáltatói járulékot megfizeti.

A felsőoktatási intézmény nappali képzésében folytatott tanulmányok címén a tanulmányi időszak (tanulmányi év, tanulmányi félév) kezdetét magában foglaló hónap első napjától a végét magában foglaló hónap utolsó napjáig eltelt idő számít szolgálati időnek.

Szolgálati időként kell figyelembe venni a két egymást követő tanulmányi időszak közötti tanulmányi szünet idejét is.

Több képesítés megszerzésére irányuló tanulmányok folytatása esetén legfeljebb az egyik képesítés megszerzéséhez szükséges idő vehető figyelembe.

Szolgálati időnek minősül-e a szakmunkástanuló idő és a szakközépiskolai tanulmányok ideje?

Annak vizsgálatakor, hogy valamely jogviszony a szolgálati idő számításakor figyelembe vehető-e, abból kell kiindulni, hogy az adott jogviszony biztosítási kötelezettséggel járt-e, továbbá ennek alapján történt-e járulékfizetés.

A szakmunkástanulóknak kötelezően járó ösztöndíj után a foglalkoztatójuk járulékfizetésre volt kötelezett, sőt a tanulók a tanulmányaik utolsó évében már általában szakmunkás bért kaptak, amely után szintén járulékot kellett fizetni, ez alapozta meg biztosításukat, szolgálati idejüket.

A szakképzésről szóló jogszabály változása következtében a korábbi szakmunkásképző intézet és szakmunkástanuló elnevezés is megváltozott. Az oktatás általában szakképző iskolákban folyik. A szakképzési törvény a gyakorlati oktatást nyújtó foglalkoztató és a tanuló között szerződési kötelezettséget ír elő. E szerződésben kell meghatározni a tanuló részére járó díj összegét, amely a minimálbér 20 %-ánál kevesebb nem lehet, s ennek

alapján kell a foglalkoztatónak járulékot fizetnie. E járulékfizetés alapozza meg az ő esetükben a tanulói idő beszámítását a szolgálati időbe.

- A *társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény* szerint a szakmunkástanuló biztosítottnak minősült.
- 1995. április 1-jétől a szakmunkástanuló akkor volt biztosított, ha ösztöndíjban (munkabérben) részesült. Az ösztöndíj után a foglalkoztató, a munkabér után a foglalkoztató és a tanuló fizette meg a járulékot az általános szabályok szerint.
- Az 1996. január 1-jétől hatályos előírás szerint a szakmunkástanulóra, ha ösztöndíjban (munkabérben) részesül, továbbá a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanulóira terjed ki a biztosítás. A szakmunkástanulók után az előző bekezdés szerint, a szakképző iskolai tanulók esetében a foglalkoztató, a szerveződést kötő gazdálkodó szervezet, illetve egyéni vállalkozó kötelezett a járulékfizetésre.
- 1997-től a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanulóira terjed ki a biztosítás. A foglalkoztató, a szerveződést kötő gazdálkodó szervezet, illetve egyéni vállalkozó kötelezett a járulékfizetésre.

A gyermeknevelési ellátások igénybevétele mikor ismerhető el szolgálati időnek?

- A **gyermekgondozási segély** folyósításának ideje 1998. január 1-je előtt szolgálati időnek minősül, ezt követően azonban csak akkor, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették.
- A **gyermekgondozási díj** folyósításának ideje 2000. január 1-je előtt szolgálati időnek minősül, de 2000. január 1-je után csak akkor ismerhető el szolgálati időnek, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették.
- A **gyermeknevelési támogatás** és az ápolási díj is csak az előírt nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség teljesítése esetén ismerhető el szolgálati időnek.

A hosszú szolgálati idő elismerése

A hosszú szolgálati idővel rendelkezők teljesítményének magasabb fokú elismerését biztosítja, hogy 2008. január elsejétől 40 év szolgálati idő felett minden további szolgálati év az addigi 1,5 % helyett 2,0 %-os többletet biztosít az ún. nyugdíjskálán. Vagyis míg előtte pl. 42 év esetén a megállapított nyugdíj, 83 %-a volt a nyugdíj alapjául szolgáló átlagkeresetnek, addig 2008. január elsejétől ez a mérték 84 %. Ez az érintetteknek (kb. évi 20-25 ezer fő) 1%-os nyugdíjnövelést jelent.

Hogyan szerezhető szolgálati idő megállapodás útján?

A nyugellátás összegét jelentősen befolyásolja a megszerzett szolgálati idő hossza, sőt bizonyos idő megszerzése feltétele a jogosultságnak. A *1997. évi LXXX. törvény* lehetőséget nyújt azok számára is a nyugellátáshoz szükséges szolgálati idő megszerzéséhez, akik egyáltalán nem állnak vagy álltak biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban, vagy a nyugdíjra jogosultsághoz nem elegendő a szolgálati idejük. A megállapodás útján szerzett szolgálati idő azonos értékű az egyéb módon szerzett szolgálati idővel.

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) 34-35. §-ainak rendelkezései alapján a fővárosi/megyei kormányhivataloknál:

- szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése (biztosítási jogviszony hiányában vagy annak szünetelése esetén),
- felsőoktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében folytatott tanulmányok idejének szolgálati időként történő elismerése,
- öregségi teljes, illetve öregségi résznyugdíjra jogosultsághoz szükséges szolgálati idő szerzése,
- az 1998. évre, a gyermekgondozási segély idejével megegyező otthoni gondozás idejére megállapodások köthetők.

A megállapodás megkötését a megállapodást kötő személy lakóhelye, kedvezményezett (jogszerző) személy esetén a kedvezményezett személy lakóhelye szerint illetékes fővárosi/megyei kormányhivatalnál lehet személyesen vagy írásban kezdeményezni. A Magyarország területén lakóhellyel nem rendelkező, külföldön élő megállapodást kötő személy a nyugdíjszolgáltatásokra irányuló megállapodás megkötését kizárólag a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kezdeményezheti.

Milyen mértékű nyugdíjárulék fizetése mellett köthető megállapodás?

Nyugellátásra jogosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából 34 százalék nyugdíjárulék fizetésének vállalása mellett köthető megállapodás.

(A megállapodás szolgálati időre és nyugdíj alapjául szolgáló átlagkereset megszerzésére külön-külön nem köthető meg.)

Milyen típusú megállapodások köthetők?

- Biztosítási jogviszonnyal nem rendelkező személy folyamatos járulékfizetéssel szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából.
- Felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányok idejének szolgálati időként történő elismerése céljából.
- Az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy, öregségi teljes, illetőleg öregségi résznyugdíjhoz szükséges szolgálati idő vásárlása céljából, legfeljebb 5 évre, visszamenőleges járulékfizetéssel.
- 1998. évre a gyes idejével megegyező otthoni gondozás idejére, szolgálati idő szerzése céljából.
- A foglalkoztató által külföldön foglalkoztatott biztosított 1997-98. évekre vonatkozó szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából.

3.2 Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset meghatározása, az öregségi nyugdíj összege

Mitől függ az öregségi nyugdíj összege?

Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset nagyságától és a megszerzett szolgálati idő hosszától.

Mi a nyugdíj alapjául szolgáló havi átlagkereset fogalma?

A biztosított nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettségének alapját képező keresetnek, jövedelemnek a törvény szerint számított átlaga.

Mi alapján számítják ki az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegét?

Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegét az 1988. január 1-jétől a nyugdíj megállapításának kezdő napjáig elért (kifizetett), a kifizetés idején érvényes szabályok szerint nyugdíjjárulék alapjául szolgáló kereset, jövedelem havi átlaga alapján állapítják meg.

Hogyan állapítják meg a nyugdíj alapjául szolgáló havi átlagkeresetet, ha az igénylő a számítási időszak felében rendelkezik jövedelemmel?

Amennyiben a biztosított a vizsgált időszaknak - vagy ha ennél a szolgálati idő kevesebb, e rövidebb időnek - legalább a felében rendelkezik a nyugdíjszámítás alapjául szolgáló keresettel, jövedelemmel, a havi átlagkeresetet a tényleges - a kifizetés időpontjában érvényes jogszabályok szerint nyugdíjjárulék-alapot képező - kereset, jövedelem alapján kell meghatározni.

Ha a vizsgált időszakban, az átlagszámítási időnek legalább a fele részére a nyugdíjat igénylőnek nincs keresete, jövedelme, a hiányzó időre eső napokra a keresetet, jövedelmet az 1988. január 1-je előtti legközelebbi időszak keresete, jövedelme alapján kell figyelembe venni. Ha ez sem áll rendelkezésre, keresetként - a nyugellátás megállapításának kezdő napjától folyamatosan visszaszámítva - a hiányzó időre érvényes, külön jogszabályban általánosan meghatározott minimálbér harmincad részét kell figyelembe venni azokra a naptári napokra, amelyekre nyugdíjalapot képező kereset, jövedelem nem volt és e naptári napok is osztószámot képeznek.

Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset megállapításánál mely ellátások összegét nem veszik figyelembe?

Az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset meghatározásánál a munkanélküli-járadék, vállalkozói járadék, a nyugdíj előtti munkanélküli-segély, az álláskeresést ösztönző juttatás, a keresetpótló juttatás, a gyermekgondozási segély, gyermeknevelési támogatás, ápolási díj, a prémiumévek program keretében járó juttatás, a rehabilitációs járadék és a rehabilitációs ellátás összegét, valamint a felsorolt ellátások folyósításának időtartama alatti biztosítással járó jogviszonyból származó jövedelmet (keresetet) – a kifizetésük (folyósításuk) időpontjától függetlenül – figyelmen kívül kell hagyni.

Ha az igénylőre kedvezőbb,

- a) a gyermekgondozási segély, gyermekgondozást segítő ellátás a gyermeknevelési támogatás, az ápolási díj, a munkanélküli-járadék, vállalkozói járadék, a nyugdíj előtti munkanélküli-segély, az álláskeresést ösztönző juttatás, a keresetpótló juttatás, a prémium évek program keretében járó juttatás, továbbá a rehabilitációs járadék és a rehabilitációs ellátás összegét,
 - b) amennyiben az a) pontban meghatározott ellátás folyósításával egyidejűleg biztosítási jogviszonnyal is rendelkezik, az abból származó jövedelem (kereset) és az ellátás együttes összegét
- kell keresetként figyelembe venni.

Mivel igazolhatók a keresetekre vonatkozó adatok?

Amennyiben a társadalombiztosítási nyilvántartásban bejelentési adat nem található, a munkáltató nyilvántartása alapján kiállított igazolással, vagy a munkavállaló birtokában lévő egykorú okirattal.

Mely esetben lehet a saját jogú nyugellátást növelni?

A saját jogú nyugellátásban részesülő személy – ideértve azt a személyt is, akinek nyugellátása szünetel – nyugellátását kérelemre saját jogú nyugdíjasként

történt foglalkoztatása, illetve egyéni vagy társas vállalkozóként végzett kiegészítő tevékenysége alapján a naptári évben elért, nyugdíjárulék-alapot képező kereset, jövedelem összege egytizenketted részének 0,5 százalékaival növelni kell.

Mikor lehet benyújtani a növelés megállapítása iránti kérelmet?

A növelésre irányuló kérelmet évente egy alkalommal, legkorábban a kereset, jövedelem megszerzését követő naptári évben lehet benyújtani.

Ki és milyen feltételek mellett kérheti a nyugdíja rögzítését?

Az, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt elérte, és eddig az időpontig legalább 20 év szolgálati időt szerzett kérheti az öregségi nyugdíja összegének folyósítás nélküli megállapítását.

Milyen kedvezményt nyújt a nyugdíj rögzítése?

Amennyiben a nyugdíjra jogosító korhatáron túl úgy dolgozik tovább, hogy legalább 365 naptári napra szolgálati időt szerez, a tényleges nyugdíjba menetelkor - ha számára kedvezőbb - választhatja a nyugdíjkorhatár betöltésére rögzített nyugdíjként kiszámított és az évenkénti emelésekkel növelt nyugdíját, a tényleges nyugdíjba vonuláskor hatályos szabályok szerint kiszámított összeg helyett.

Aki nyugdíjának folyósítás nélküli megállapítását kéri, nem minősül öregségi nyugdíjasnak.

4. Nyugdíj melletti munkavégzés szabályai

Van-e lehetősége az öregségi nyugdíjban vagy korhatár előtti ellátásban részesülő személynek, a nyugellátása folyósítása mellett keresőtevékenységet folytatni?

A **versenyszférában** az öregségi nyugellátásban részesülő személy, korlátozás nélkül folytathat keresőtevékenységet.

A korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban részesülő személy ellátását szüneteltetni kell, ha a keresőtevékenységből származó jövedelme a tárgyév első napján érvényes minimálbér havi összegének tizennyolcszorosát (2016-ban 1.998.000,- Ft) meghaladja.

Mi a következménye a bejelentés nélküli munkavégzésnek?

Ha a korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő személy foglalkoztatására a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat hiányában került sor (feketemunka),

- a) a nyugdíjmegállapító szerv a korhatár előtti ellátást, illetve a szolgálati járandóságot a jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedését követő hónaptól **megszünteti**, és
- b) a jogosultnak – ha a jogosult a korhatár előtti ellátásban, illetve a szolgálati járandóságban kevesebb, mint egy éve részesül – a folyósított korhatár előtti ellátás, illetve szolgálati járandóság teljes összegének megfelelő összeget, egyéb esetben a korhatár előtti ellátásnak, illetve a szolgálati járandóságnak a megszüntetést megelőző egy évben folyósított összegének megfelelő összeget kell fizetnie.

Akinek korhatár előtti ellátása vagy szolgálati járandósága megszűnik, annak korhatár előtti ellátás és szolgálati járandóság **ismételten nem állapítható meg**.

2013. július 1-jétől az öregségi nyugdíj (korhatár előtti ellátás) folyósítását - a jogviszony kezdő hónapját követő hónap első napjától a jogviszony megszűnése hónapjának utolsó napjáig - szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas **közalkalmazotti jogviszonyban, kormányzati szolgálati jogviszonyban, állami vezetői szolgálati jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, bírói szolgálati viszonyban, igazságügyi alkalmazotti szolgálati viszonyban, ügyészségi szolgálati viszonyban, fegyveres szervvel hivatásos szolgálati viszonyban, vagy a Magyar Honvédséggel szerződéses vagy hivatásos szolgálati viszonyban áll.**

Mikor folyósítható ismét a nyugellátás?

Ha a jogosult igazolja a fent említett jogviszony megszűnését.

Mi a teendője annak a személynek, aki a közszférában létesít jogviszonyt?

A jogviszony létesítéséről 15 napon belül kell bejelentést tenni a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnak.

A bejelentési kötelezettség elmulasztása esetén a nyugdíjas az esetleges jogalap nélkül kifizetésre kerülő ellátás teljes összegének visszafizetésére köteles.

5. Korkedvezmény: 2012-től nem nyugdíjként, hanem korhatár előtti ellátásként érvényesíthető

Mely időpontig lehet a korkedvezményt érvényesíteni?

A már megszerzett korkedvezményt időbeli korlát nélkül lehet érvényesíteni, azonban korkedvezményre 2014. december 31-ét követően új jogosultságot nem lehet szerezni.

II. HOZZÁTARTOZÓI NYUGELLÁTÁSOK

Hányféle hozzátartozói ellátás van?

- özvegyi,
- árvaellátás
- szülői nyugdíj,
- baleseti hozzátartozói ellátások.

Ki jogosult hozzátartozói ellátásra?

Hozzátartozói nyugdíjra az jogosult, akinek házastársa öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy akinek házastársa

- a) a 22 éves életkor betöltését megelőzően hunyt el, és
 - aa) az iskolai tanulmányai megszűnését követő 180 napon belül, vagy
 - ab) összesen legalább 2 év,
- b) a 22 éves életkor betöltését követően, de a 25 éves életkor betöltését megelőzően hunyt el, és legalább 4 év,
- c) a 25 éves életkor betöltését követően, de a 30 éves életkor betöltését megelőzően hunyt el, és legalább 6 év,
- d) a 30 éves életkor betöltését követően, de a 35 éves életkor betöltését megelőzően hunyt el, és legalább 8 év,
- e) a 35 éves életkor betöltését követően, de a 45 éves életkor betöltését megelőzően hunyt el, és legalább 10 év,
- f) a 45 éves életkor betöltését követően hunyt el, és legalább 15 év szolgálati időt szerzett.

1. Özvegyi nyugdíj

Ki kaphat özvegyi nyugdíjat?

- a házastárs (ideértve a bejegyzett élettársat is),
- a különélő házastárs,
- az elvált házastárs
- az élettárs.

Az élettárs mely feltételek mellett jogosult özvegyi nyugdíjra?

Özvegyi nyugdíjra jogosult a házastársra előírt feltételek fennállása esetén az is, aki élettársával annak haláláig

- a) egy év óta megszakítás nélkül együtt élt és gyermekük született, vagy
- b) megszakítás nélkül tíz év óta együtt élt.

Van-e kizáró ok az élettársi jogosultság megítélésénél?

Élettársa után nem jogosult özvegyi nyugdíjra az, aki a megjelölt együttélési időszak vagy ennek egy része alatt özvegyi nyugdíjban vagy baleseti özvegyi nyugdíjban részesült.

Mely esetben jogosult özvegyi nyugdíjra az, akinek házastársa a házasság megkötésekor a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkort már betöltötte?

- ha a házasságból (a korábbi együttélésből) gyermek származott, vagy
- a házastársak a házasság megkötésétől öt éven át megszakítás nélkül együtt éltek.

A fentiek nem alkalmazhatók, ha az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt kötött házasságot felbontották és - bármelyikük irányadó korhatárának betöltése után - ismét házasságot kötöttek.

Az együttélési idő számítását hogyan befolyásolja a korábbi házasság vagy élettársi kapcsolat?

Ha az élettársak korábban egymással

- a) házasságban éltek, és a házasságot jogerős bírói ítélet felbontotta, vagy
 - b) bejegyzett élettársi kapcsolatban éltek, és a bejegyzett élettársi kapcsolatot bírói ítélet felbontotta vagy közjegyző nem peres eljárásban megszüntette,
- csak a házasság felbontását, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetését követő együttélési idő vehető figyelembe.

Hogyan igazolható az együttélés ténye?

Ha az élettárs hatósági igazolvánnyal vagy bizonyítvánnyal igazolja, hogy a jogszerzővel azonos lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezett, az együttélést bizonyítottnak kell tekinteni, amennyiben az ellenkezőjére utaló tény vagy körülmény az eljárás során nem merült fel. Ennek hiányában az együttélést egyéb hitelt érdemlő módon igazolni kell.

A hozzátartozókat megillető ellátást miből számítják ki?

Abból az öregségi nyugdíjból, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Hányféle özvegyi nyugdíjat különböztetünk meg?

- **ideiglenes özvegyi nyugdíjat** (a megváltozott helyzethez való alkalmazkodás átmeneti megkönnyítését célozza), és
- **özvegyi nyugdíjat** (a hosszabb időn át járó özvegyi nyugdíjat a korábbi rendelkezés állandó özvegyi nyugdíjként nevesítette).

Több jogosult esetén van-e lehetőség az özvegyi nyugdíj megosztására?

Több jogosult esetén az özvegyi nyugdíjat a jogosultak között egyenlő arányban meg kell osztani. Ha a különélő, illetőleg elvált házastársnak a részes arányos résznél kisebb összegű ideiglenes özvegyi nyugdíj jár, a különbözet az özvegyi nyugdíjast, illetőleg az együttélés alapján ideiglenes özvegyi nyugdíjra jogosultat illeti meg.

1.1 Ideiglenes özvegyi nyugdíj

Mennyi ideig jár az ideiglenes özvegyi nyugdíj?

- a házastárs halálától legalább egy évig,
- az elhunyt jogán árvaellátásra jogosult, másfél évesnél fiatalabb gyermeket eltartó özvegynek az árva 18 hónapos életkorának betöltéséig,
- fogyatékos vagy tartósan beteg gyermek nevelése esetén a gyermek harmadik születésnapjáig.

Mely esetben jogosult az elvált, továbbá a házastársától egy éve külön élő személy ideiglenes özvegyi nyugdíjra?

Az elvált, továbbá házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személynek ideiglenes özvegyi nyugdíj csak akkor jár, ha házastársától annak haláláig tartásdíjban részesült, vagy részére a bíróság **tartásdíjat** állapított meg.

Mennyi lehet az elvált, vagy külön élő személy özvegyi nyugdíjának összege?

Az özvegyi nyugdíj a házastársi tartásdíj összegénél nem lehet több, azt csak a nyugellátások évenkénti emelésének összegével haladhatja meg.

Mennyi az ideiglenes özvegyi nyugdíj mértéke?

Megözvegyülés esetén az ideiglenes özvegyi nyugdíj hatvan százaléka annak az öregségi nyugdíjnak, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

1.2 Özvegyi nyugdíj

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósításának lejártaát követően ki jogosult özvegyi nyugdíjra?

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj megszűnését követően özvegyi nyugdíjra az jogosult, aki házastársa halálakor

- a) a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, vagy
- b) megváltozott munkaképességű, vagy

- c) házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg, vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodik.

Ki minősül megváltozott munkaképességű személynek az özvegyi nyugdíjra való jogosultság szempontjából?

Az a személy, akinek az egészségi állapota legfeljebb 50%-os mértékű.

Mely esetben jogosult az elvált, továbbá a házastársától egy éve külön élő személy özvegyi nyugdíjra?

Az elvált, továbbá házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személynek az özvegyi nyugdíj csak abban az esetben jár, ha az özvegyi nyugdíj megállapításához szükséges feltételek a különéléstől számított tíz éven belül bekövetkeztek és a házastársától annak haláláig tartásdíjban is részesült, vagy részére a bíróság tartásdíjat állapított meg.

Ha az elvált személy a házastársától már a házasság megszűnése előtt is külön élt, a különéléstől számított tíz évet a tényleges különélés kezdő időpontjától kell számítani.

Milyen esetekben szűnik meg az özvegyi nyugdíj?

Az özvegyi nyugdíjra jogosultság megszűnik, ha az özvegy

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkorának betöltése előtt házasságot köt, vagy
- az özvegy már nem megváltozott munkaképességű (ha az özvegyi nyugdíjat ezen a jogcímen állapították meg), vagy
- ha már egyik gyermeket sem illeti meg árvaellátás (ha az özvegyi nyugdíjat ezen a jogcímen állapították meg).

Mely esetben éled fel az özvegyi nyugdíjra való jogosultság?

Feléled az özvegyi nyugdíjra való jogosultsága annak, akinek az nem házasságkötés miatt szűnt meg, ha az arra jogosító feltételek valamelyike

- a) a házastárs 1993. március 1-je előtt bekövetkezett halála esetén az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított **tizenöt (!)** éven belül,
- b) a házastárs 1993. február 28-a után bekövetkezett halála esetén az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított **tíz** éven belül bekövetkezik.

Az Alkotmánybíróság a 37/2007. (VI. 12.) *számu határozata* nyomán elfogadott törvénymódosítás 2008. január 1-jétől biztosítja minden 1993. március 1-je (a törvénymódosítás hatályba lépése) előtt elhunyt biztosított hozzátartozójának az özvegyi nyugdíjat a 15 éves feléledési idővel, ha az érintettek az egyéb jogosultsági feltételeknek is megfelelnek.

Bár nem nevezzük az özvegyi nyugdíj feléledésének, de a rendelkezés azokra is vonatkozik, akik soha nem részesültek özvegyi nyugdíjban, ám a fenti feltételekkel jogosultak lettek volna rá.

Az özvegy tehát 2008. január 1-jétől akkor is jogosult özvegyi nyugdíjra, ha 1993. március 1-je és 2007. december 31-e között a jogosultsági feltételek 10-15 év között következtek be, feltéve, hogy kizáró feltétel (pl. újabb házasság) jelenleg sincs. A záró rendelkezések azt is biztosítják, hogy ilyen esetben az éves nyugdíjemeléssel szempontjából az érintett özvegyi nyugdíja nem minősül új megállapításnak, tehát jár számára az emelés.

Az érintett özvegyek az igénybejelentésüket időbeli korlátozás nélkül előterjeszthetik.

Feléledhet-e a házasságkötés miatt megszüntetett özvegyi nyugdíjra a jogosultság, ha a házasság megszűnik?

Feléledhet, ha az igénylő a házasságkötéskor az 1998. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések alapján végkielégítést nem vett fel, és az igénylőt a házasság létrejötte nélkül az özvegyi nyugdíj egyébként megilletné.

Mennyi az özvegyi nyugdíj mértéke?

Az özvegyi nyugdíj mértéke:

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltött, vagy megváltozott munkaképességű özvegy esetén, aki rokkantsági ellátásban, rehabilitációs ellátásban, saját jogú nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban **nem** részesül, **hatvan százaléka**,
- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltött, vagy megváltozott munkaképességű özvegy esetén, aki egyidejűleg rokkantsági ellátásban, rehabilitációs ellátásban, saját jogú nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban vagy átmeneti bányász-járadékban részesül, **harminc százaléka**

annak az öregségi nyugdíjnak, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Milyen szabály szerint lehet az özvegyi és saját jogú nyugdíjat együttfolyósítani?

Az **1998. január 1-jét megelőzően megözvegyültek** a saját jogú nyugdíjuk mellett – az évenként meghatározásra kerülő – együttfolyósítási összeghatárig jogosultak özvegyi nyugdíjra.

A saját jogú nyugellátás és az özvegyi nyugdíj, baleseti özvegyi nyugdíj **2016. január 1-jétől havi 86.335 forint** összeghatárig folyósítható együtt.

Kérelemre, azonban – ha ez kedvezőbb – a saját jogú nyugellátás mellett a 30 százalékos özvegyi nyugdíjat kell folyósítani.

2. Árvaellátás

Ki jogosult árvaellátásra?

- a vér szerinti gyermek,
 - a házastársi, élettársi közösségben együtt élők által - korábbi házasságból, élettársi együttélésből származó - közösen nevelt gyermek,
- ha a szülő, haláláig a hozzátartozói ellátásokhoz szükséges szolgálati időt megszerezte vagy öregségi nyugdíjasként halt meg.

Mely gyermek tekinthető az együtt élők által közösen nevelt gyermeknek?

Az a gyermek, akit a házastárs, élettárs a házasságba, életközösségbe vitt és ezt a gyermeket a házastársak, élettársak az elhalálozásig egy háztartásban közösen nevelték.

Kaphat-e az örökbefogadott gyermek vér szerinti szülőjének halála jogán árvaellátás?

Egy esetben, ha a gyermeket az elhunyt vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe.

Mikor ismerhető el az árvaellátásra való jogosultsága a testvérnek, az unokának, a dédunokának és az ükunokának?

Megállapítható a jogosultság, ha a gyermeket az elhalálozott, testvér, illetőleg nagyszülő a saját háztartásában eltartotta és a gyermeknek más tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs. A gyermekek árvaellátásának folyósítása szünetel, ha a tartásra kötelezett hozzátartozó tartásra képessé válik.

Meddig jár az árvaellátás?

- legkorábban a halál napjától kezdődően a gyermek 16. életévének betöltése napjáig,
- ha a gyermek nappali rendszerű iskolai oktatásban vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben vesz részt, a tanulmányok tartamára, legfeljebb a 25. életév betöltéséig,
- ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, ennek tartamára az árvaellátás életkorra tekintet nélkül megilleti. A 16., illetőleg a 25. életévének betöltése előtt megváltozott munkaképességűvé vált gyermek a időszakra, amikor megváltozott

munkaképességűnek minősül, akkor jogosult az árvaellátásra, ha a szülő halála a gyermek említett életkora betöltése előtt következik be.

Iskolai tanulmányok címén kit illet meg az árvaellátás?

Iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti az árvaellátás, aki

- betegsége, testi vagy szellemi fogyatékossága miatt tanulmányait magántanulóként végzi,
- huszonöt évesnél fiatalabb és felnőttképzésben vesz részt, feltéve, hogy a felnőttképzés nem távoktatási formában folyik és a heti átlagos óraszám eléri a hét órát.

Meddig folyósítják az iskolai tanulmányok címén megállapított árvaellátást?

Iskolai tanulmányok címén az árvaellátás a tanulmányok befejezése hónapjának végéig, a nyári tanulmányi szünet tartamára is jár.

Hogyan kell igazolni a tanulmányok folytatását?

Magyarországon tanuló árva esetén a köznevelési információs rendszer, illetve a felsőoktatási információs rendszer működtetője

- a tanulói, hallgatói jogviszony létesítését, fennállását és a tanulmányok befejezésének várható idejét a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére,
- a tanulói jogviszony megszűnését, illetve a hallgatói jogviszony szünetelését, megszűnését hivatalból igazolja.

A külföldön tanuló árvának az oktatási intézmény által kiállított igazolással (középiskolai tanulmányok esetén évente, felsőfokú tanulmányok esetén félévente) a tanulmányok megkezdésétől számított egy hónapon belül kell igazolni a tanulmányok folytatását.

Amennyiben az oktatási intézmény ehhez hozzájárul, javasoljuk, hogy a tanulói/hallgatói jogviszony a „1020-001 számú, magyar-angol nyelvű iskolalátogatási igazolás” nyomtatvány kitöltésével kerüljön igazolásra. (Ezen új nyomtatvány bevezetése nem zárja ki az oktatási intézmények egyedi igazolásainak elfogadását.)

Az igazolás, illetve a kitöltött nyomtatvány csak abban az esetben fogadható el, ha az keltezéssel, aláírással és az oktatási intézmény bélyegzőlenyomatával ellátott.

Külföldön tanuló árva hogyan igazolja a tanulmányok folytatását?

Külföldön tanuló árvának azonban a tanulmányok folytatását az oktatási intézmény által kiállított igazolással középiskolai tanulmányok esetén évente, felsőfokú tanulmányok esetén félévente, a tanulmányok megkezdésétől számított egy hónapon belül kell igazolnia.

Érinti-e az árvaellátásra való jogosultságot a tanulói vagy hallgatói jogviszony szünetelése?

Az árvaellátásra való jogosultságot nem érinti, ha a középiskola tanulójának a tanulói jogviszonya, illetőleg a felsőoktatási intézmény hallgatójának a hallgatói jogviszonya a tanuló, illetőleg hallgató betegsége vagy szülése miatt szünetel.

Az árvaellátásra való jogosultság megszűnését követően, mely esetben állapítható meg ismételten az árvaellátás?

Ha az árvaellátásra jogosultság megszűnik (pl. a 18. életévét betöltött árva befejezte tanulmányait, de az árvaellátásra való jogosultság feltételei ismét bekövetkeznek (20 évesen hallgatói jogviszonyt létesít) az árvaellátás ismét megállapítható. Ebben az esetben az árvaellátást a megszüntetést követő emelésekkel, kiegészítésekkel növelt összegben kell újból megállapítani.

Mikor állapítható meg méltányosságból az árvaellátás?

Ha az elhunyt rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő, vagy az életkora szerint meghatározott szolgálati idő legalább felével, és az árva megfelel az árvaellátásra való jogosultság feltételeinek.

Ha a 16 év alatti gyermek árvaellátás iránti igényét amiatt utasítják el, mert az elhunyt jogszerző a szükséges szolgálati időt nem szerezte meg, a kivételes árvaellátás megállapítása iránti eljárást hivatalból meg kell indítani.

Rendkívül indokolt esetben kivételes árvaellátás megállapítható akkor is, ha

- az elhunyt az előírt szolgálati idő felével sem rendelkezett,
- az árva közép fokú iskolában nem nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt, vagy felsőoktatásban nem nappali képzésben folytat tanulmányokat,
- az árva az elhunyt jogszerző halálakor a 16. életévét betöltötte, de a 18. életévét még nem töltötte be, és egészségi állapota - a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvényben foglaltak szerint - legfeljebb 20 százalékos, vagy
- az elhunyt jogszerző Magyarországon nem szerezte meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati időt, az árva alapvető szükségleteinek a biztosítása veszélyeztetve van, és az árvaellátásra való jogosultság fennállása a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról és annak végrehajtásáról szóló uniós rendeletek vagy szociális biztonsági (szociálpolitikai) egyezmény alapján

figyelembe vehető szolgálati időre vonatkozó adatoknak a beérkezéséig nem bírálható el.

A kivételes árvaellátást meg kell szüntetni, ha az árva már nem megváltozott munkaképességű.

Milyen mértékű lehet a kivételes árvaellátás összege?

A kivételes árvaellátás engedélyezett összege nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének másfélszeresét (42.750 Ft), de nem lehet kevesebb annak ötven százalékánál (21.375 Ft).

Méltányosságból mikor hosszabbítható meg az árvaellátásra való jogosultság?

A 25. életévét betöltött, felsőoktatási intézményben nappali képzésben tanulmányokat folytató személy árvaellátásának meghosszabbítása az első – alap- és mester- vagy osztatlan – képzésben – kivételes méltányosságból – a tanulmányok folytatásának idejére, a képzési időt meg nem haladóan, legfeljebb a 27. életév betöltéséig engedélyezhető.

Mennyi az árvaellátás mértéke?

Az árvaellátás gyermekenként annak a nyugdíjnak a **harminc százaléka**, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Ha a gyermek mindkét szülője meghalt, vagy életben lévő szülője megváltozott munkaképességű, akkor a részére megállapítható árvaellátás **hatvan százaléka** annak a nyugdíjnak, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Abban az esetben, ha a gyermek mindkét szülője elhunyt, az árvaellátást melyik szülő nyugellátásának alapulvételével számítják ki?

Annak a szülőnek a jogán járó (hatvan százalékos mértékű) árvaellátást fogják részére folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb.

Mennyi 2016-ban az árvaellátás legkisebb összege?

Az árvaellátás legkisebb összege 2016-ban 24.250 forint.

Befolyásolja-e az árvaellátásra jogosultságot, ha az árva gyermeket örökbe fogadják, illetve ő vagy életben lévő szülője házasságot köt?

Nem befolyásolja.

Folytathat-e az árvaellátásra jogosult személy keresőtevékenységet?

A keresőtevékenység (pl. diákmunka) folytatása az árvaellátásra való jogosultságot nem érinti.

Az árvaellátásra jogosult megváltozott munkaképességű személy részére, megállapítható-e a rokkantsági járadék?

Annak a 25. évesnél fiatalabb súlyosan beteg személynek lehet a rokkantsági járadékot megállapítani, aki nyugellátásban nem részesül. Az árvaellátás nyugellátásnak (hozzátartozói nyugellátásnak) minősül, ezért annak a személynek, aki árvaellátásban részesül a rokkantsági járadékot nem lehet megállapítani.

E személyek az árvaellátás folyósítása mellett magasabb összegű családi pótlékot, vagy fogyatékosági támogatást igényelhetnek.

Jogosult-e alanyi joron közgyógyellátásra az egészségi állapotára tekintettel árvaellátásban részesülő nagykorú személy?

Az árvaellátás önmagában közgyógyellátásra nem jogosít, még abban az esetben sem, ha az ellátást a jogosult részére betegsége, vagy fogyatékosága okán folyósítják. Ha azonban a nagykorú árva magasabb összegű családi pótlékban is részesül, a családi pótlék jogosítja őt a közgyógyellátás alanyi jogú igénybevételére.

3. Szülői nyugdíj

Ki jogosult szülői nyugdíjra?

Szülői nyugdíjra az a szülő jogosult, akinek a gyermeke a hozzátartozói ellátásokhoz szükséges szolgálati időt megszerezte vagy öregségi nyugdíjasként halt meg, ha

- a szülő a gyermekének halálakor megváltozott munkaképességű, vagy a hatvanötödik életévét betöltötte, és
- a szülőt a gyermeke a halálát megelőző egy éven át túlnyomó részben eltartotta.

A fenti feltételek fennállása esetén szülői nyugdíjra jogosult az a nevelőszülő is, aki a nevelt gyermeket tíz éven át eltartotta.

Annak a szülőnek, aki gyermeke halálakor hatvanötödik életévét nem töltötte be és nem megváltozott munkaképességű, szülői nyugdíj csak abban az esetben jár, ha az elhalálozástól számított tíz éven belül

- a hatvanötödik életévét betölti, vagy
 - megváltozott munkaképességűvé válik
- és tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Mely esetben valósul meg a túlnyomó-részbeni eltartás?

A szülő (nagyszülő) akkor minősül túlnyomó részben eltartottnak, ha saját jogú vagy hozzátartozói nyugellátása a gyermeke (unokája) elhalálozásának időpontjában nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét.

Milyen összegű a szülői nyugdíj?

A szülői nyugdíj mértéke:

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltött, vagy megváltozott munkaképességű szülő esetén, aki rokkantsági ellátásban, rehabilitációs ellátásban, saját jogú nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban **nem** részesül, **hatvan százalék**a,
- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltött, vagy megváltozott munkaképességű szülő esetén, aki egyidejűleg rokkantsági ellátásban, rehabilitációs ellátásban, saját jogú nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban vagy átmeneti bányász-járadékban részesül, **harminc százalék**a

annak az öregségi nyugdíjnak, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Meg lehet-e osztani a szülői nyugdíjat?

Ha a szülői nyugdíjra többen jogosultak, azt közöttük – az özvegyi nyugdíj megosztására vonatkozó rendelkezések alkalmazásával – egyenlő arányban meg kell osztani.

4. Baleseti hozzátartozói ellátások

Mely esetekben jár a hátramaradottaknak baleseti hozzátartozói nyugellátás?

Ha

- a halál oka üzemi baleset,
- a halál oka nem üzemi baleset, de a jogszerző baleseti táppénz folyósítási tartama alatt halt meg.

Miben tér el a baleseti hozzátartozói nyugellátásra való jogosultság feltétele a sorsszerű körülmények miatt elhunyt jogszerzők hátramaradottjainak járó hozzátartozói nyugdíj jogosultsági feltételeitől?

A hátramaradottakat – az egyéb feltételek megléte esetén – a jogszerző szolgálati idejére tekintet nélkül megilleti az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás és a szülői nyugdíj ellátás.

Mi alapján számítják ki a baleseti hozzátartozói nyugellátást?

A baleseti hozzátartozói nyugellátás számításának alapjául szolgáló öregségnyugdíj-összeg a havi átlagkereset hatvan százaléka, ha az elhunyt jogszerző egy év szolgálati idővel sem rendelkezik.

5. Özvegyi járadék

Ki jogosult özvegyi járadékra?

A magánnyugdíjpénztárból a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépett elhunyt jogszerző után az özvegyi nyugdíj jogosultsági feltételeinek megfelelő személy – özvegyi nyugdíj helyett – özvegyi járadékra jogosult, ha annak összege magasabb, mint az özvegyi nyugdíj összege.

Hogyan számítják ki az özvegyi járadék összegét?

Az özvegyi járadék összegét a Kormány rendeletében meghatározottak szerint,

- az elhunyt jogszerzőnek a tagsági jogviszonya megszűnésekor fennálló, a visszalépő tagi kifizetésekkel csökkentett tagi követelése alapján kell kiszámítani, ha a visszalépő tagi kifizetések összegét nem a Nyugdíjbiztosítási Alapnak utalták át,
- az elhunyt jogszerzőnek a tagsági jogviszonya megszűnésekor fennálló tagi követelése alapján kell kiszámítani, ha a visszalépő tagi kifizetések összegét a Nyugdíjbiztosítási Alapnak utalták át.

Folyósítható-e egyidejűleg az özvegyi járadék és az özvegyi nyugdíj?

Özvegyi járadék fizetése esetén özvegyi nyugdíj nem folyósítható.

III. A NYUGELLÁTÁSOK IRÁNTI IGÉNY ÉRVÉNYESÍTÉSE

Hogyan kell igényelni a nyugellátások megállapítását?

Nyugellátást írásban, az erre a célra rendszeresített nyomtatványon vagy elektronikus úrlapon (a továbbiakban együtt: igénybejelentő lapon) kell igényelni. A nyomtatványokat bármely Kormányhivatalnál be lehet szerezni, illetőleg letölthető és kitölthető (kitöltés után kinyomtatható) formátumban megtalálhatók az ONYF honlapján (www.onyf.hu).

Az igényt személyesen vagy postai úton a lakcím szerinti illetékes Kormányhivatalnál kell előterjeszteni. Az igénybejelentő lap benyújtásával egyidejűleg az igénylőnek közölnie kell az azonosításához szükséges adatokat, a társadalombiztosítási azonosító jelét, valamint csatolnia kell a társadalombiztosítási nyilvántartásban nem szereplő jogviszonyok bizonyításához felhasználni kívánt iratokat, továbbá egészségi állapoton alapuló ellátás esetén az egészségi állapottal összefüggő iratokat. Ha a kérelmező a szükséges iratokat nem csatolta, vagy az adatokat nem közölte, az igényelbíráló határidő kitűzése mellett ezek pótlására a kérelmezőt felhívja. Ha a nyugdíjigénylő a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget továbbá az erre megállapított határidő meghosszabbítását nem kérte és a nyugdíjigényt a rendelkezésre álló adatok alapján elbírálni nem lehet, az eljárást meg kell szüntetni. Erről az intézkedésről végzéssel értesítik a kérelmezőt.

Visszamenőlegesen megállapítható-e a nyugellátás?

A nyugellátás legkorábban az igénybejelentés napját megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg függetlenül attól, hogy már ezt az időpontot megelőzően is jogosult lett volna a kérelmező nyugellátásra. Az igénybejelentés időpontja az igénybejelentő lap benyújtásának, postára adásának a napja.

Visszamenőlegesen történő igényérvényesítés esetén nem folyósítható az öregségi nyugdíj arra az időszakra, ami alatt az öregségi nyugdíjas biztosítási jogviszonyban állt.

Hol kell előterjeszteni a nyugellátás megállapítása iránti igényt?

Nyugellátás iránti igényt a lakóhely szerint illetékes Kormányhivatalnál, illetve – ha a jogszerző már nyugellátásban részesült – a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell előterjeszteni.

Nemzetközi nyugdíjügyekben kizárólagos illetékességgel a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság jár el (1081 Budapest, Fiumei út 19/a).

Visszavonható-e a nyugdíj megállapítása iránti igény?

A határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedése előtt igen. Ha az igénylő igénybejelentését a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig visszavonja, a felvett nyugellátást harminc napon belül köteles visszafizetni, amennyiben ezen időpont előtt már előleget folyósítottak a részére.

Mely naptól állapítható meg a nyugellátás?

A nyugellátás attól a naptól állapítható meg, amely napon a jogosultsághoz szükséges feltételek bekövetkeztek.

Ha a saját jogú nyugellátást igénylő részére munkanélküliség esetére járó ellátást folyósítanak, a saját jogú nyugellátást legkorábban a munkanélküliség esetére járó ellátás folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.

A baleseti hozzátartozói ellátás megállapítása iránti igényt mennyi időn belül lehet érvényesíteni?

Az üzemi baleset következtében meghalt személy hozzátartozója a halál napját követő két éven belül érvényesítheti igényét.

A fenti határidő után akkor lehet az igényt érvényesíteni, ha egykorú okirat (baleseti jegyzőkönyv, társadalombiztosítási vagy üzemi nyilvántartás, rendőrhatalósági eljárás során készült irat, orvosi lelet, boncolási jegyzőkönyv stb.) alapján kétséget kizáróan bizonyított, hogy üzemi baleset történt, továbbá a sérülés és a halál között okozati összefüggés van.

Mi történik abban az esetben, ha a nyugdíjra jogosultság fennáll, azonban kereseti adatok hiányában a nyugellátás összegét nem tudják megállapítani?

Ha a nyugellátásra jogosultság kétséget kizáróan fennáll, a nyugellátás összege azonban adatok hiánya vagy egyéb ok miatt az igénybejelentéstől számított 30 napon belül várhatóan nem határozható meg, akkor a rendelkezésre álló adatok alapján az igénylő részére végzésben előleget kell megállapítani, és folyósítani. A nyugellátás megállapításakor a nyugellátás összegébe a folyósított előleget be kell számítani.

Le lehet-e mondani a nyugellátásról?

A megállapított nyugellátásról lemondani, azt – mint a jogosult személyéhez kötött ellátást átruházni (engedményezni) – nem lehet.

IV. NYUGELLÁTÁSOK FOLYÓSÍTÁSA

Hogyan folyósítják a nyugdíjbiztosítási szervek által megállapított ellátásokat?

A saját jogú és a hozzátartozói nyugellátás a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG) nyugdíjfolyósító törzsszám alatt folyósítja.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a megállapított nyugellátás folyósítását – a határozat vele való közlését követő tíz munkanapon belül –

- pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján vagy a jogosult által megjelölt belföldi pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlára,
- EGT-állam területén élők részére történő folyósítás esetén a jogosult által megjelölt, valamely EGT államban, pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlára,
- Magyarországgal szociálpolitikai, szociális biztonsági egyezményt kötött állam területén élő személy részére történő folyósítás esetén a jogosult által megjelölt, a szerződő államban, pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlára, vagy
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerinti – ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett – gyermek árvaellátását a gyám, eseti gondnok által megjelölt gyámhatósági fenntartásos betétre vagy fizetési számlára történő utalással

teljesíti.

A nyugellátást havonta, forintban kell folyósítani, legkorábban attól a naptól kezdve, amelytől azt határozattal megállapították, a jogosultság megszűnésének (megszüntetésének) napjáig, de – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – legfeljebb a jogosult elhalálozásának napját magában foglaló naptári hónap utolsó napjáig.

A nyugdíjak folyósítási rendje szerint a bankszámlával rendelkezők egyenlegében legkésőbb minden hónap 12. napjáig megjelenik a nyugdíj. Aki készpénzben kapja a nyugdíját, annak az úgynevezett postai kifizetési naptárban meghatározott napon viszi ki a postás.

Mi történik akkor, ha a NYUFIG a megállapított nyugellátást késedelmesen folyósítja?

Ha a NYUFIG a megállapított nyugellátást a határozat kézbesítését követő 15 napon belül nem folyósítja, a késedelmesen folyósított nyugellátás összege után - a határidő lejártát követő naptól - késedelmi kamatot fizet. A késedelmi

kamat naptári napokra számított mértéke a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része.

Ha a saját jogú nyugdíjkérelem elbírálása alatt a kérelmező meghal, a hozzátartozó hol nyújthatja be a hozzátartozói nyugellátásra vonatkozó kérelmét?

Ha a haláleset időpontjában a jogszerző már a nyugdíjra jogosultságát megszerezte, akkor is a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell a hozzátartozói kérelmet benyújtani, ha a saját jogú nyugdíj megállapító határozata még nem született meg.

Milyen adatváltozást kell bejelenteni a nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál és milyent a folyósító szervnél?

A Kormányhivatalnál kell bejelenteni a jogosultságot érintő változásokat. Például: özvegy házasságkötése, árva tanulmányainak megszakítása, stb.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell a folyósítást érintő változásokat bejelenteni: névváltozás, címváltozás, akkor is, ha folyószámlára történik a folyósítás (visszaérkezett levél nyomán beszüntethetik a folyósítást), számlaszám-változás, tartós külföldi tartózkodás, szabadságvesztés megkezdése, stb.

Jár-e nyugdíj a szabadságvesztés ideje alatt?

Ha a jogosult előzetes letartóztatását vagy szabadságvesztés büntetését tölti, nyugellátását kérelmére

- az általa – visszavonásig érvényes – meghatalmazással ellátott személynek,
- az általa megjelölt belföldi pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlájára, vagy
- a büntetés-végrehajtási intézethez

kell folyósítani.

A nyugellátásból mekkora összeget lehet letiltani?

Az adós társadalombiztosítási nyugellátásából legfeljebb 33%-ot lehet levonni. A levonás a nyugellátásnak legfeljebb 50%-áig terjedhet az alábbi követelések fejében:

- gyermektartásdíj,
- jogalap nélkül felvett nyugellátás.

Több letiltás esetén a levonás a nyugellátásnak legfeljebb 50%-áig terjedhet. Az árvaellátásból - legfeljebb 50% erejéig - a jogalap nélkül felvett árvaellátást lehet levonni.

A nyugdíjas halála esetén kit illet meg az utolsó havi nyugellátás?

A jogosult halála esetén a fel nem vett nyugellátást a vele közös háztartásban együtt élt házastárs, gyermek, unoka, szülő, nagyszülő és testvér egymást követő sorrendben, ezek hiányában az örökös veheti fel a halál napjától vagy a hagyatéki végzés jogerőssé válása napjától számított egy éven belül.

Be kell-e jelenteni a nyugdíjas elhalálozását?

Igen, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál 15 napon belül. Ugyanannak a személyi körnek a kötelezettsége, akik az utolsó nyugdíj felvételére jogosultak.

Mi az eljárás, ha valaki egyszerre több nyugdíjbiztosítási ellátásra is jogosult?

Az a személy, aki egyidejűleg saját jogú és hozzátartozói ellátásra is jogosult, mindkettő korlátozás nélkül megállapítható a számára. Ha valaki két hozzátartozói nyugellátásra is jogosult, azok közül a számára kedvezőbbet választhatja azzal, hogy a másik hozzátartozó nyugellátás folyósítását szüneteltetni kell.

V. JOGORVOSLAT

A nyugdíj megállapítása vagy elutasítása tárgyában hozott határozat ellen lehet-e fellebbezéssel élni?

Amennyiben a nyugdíjigénylő nem ért egyet a Kormányhivatal határozatával, a határozat kézhezvételét követő 15 napon belül **fellebbezést** nyújthat be az elsőfokú határozatot hozó szervhez. A fellebbezési jog nincs meghatározott jogcímhez kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja. A fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók. Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja.

A fellebbezést a másodfokú eljárásra kijelölt szerv bírálja el. A másodfokú döntést hozó hatóság a sérelmezett döntést, valamint az azt megelőző eljárást megvizsgálja; ennek során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz. **A másodfokú döntést hozó hatóság a döntést helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti.**

A másodfokú eljárás befejeződéséig más típusú ellátás nem állapítható meg. Amennyiben a fellebbezés eredményre vezet, úgy az ellátás a jogosultság bekövetkezésétől, de legkorábban az igénybejelentés napját megelőző hatodik hónap első napjától jár.

Amennyiben az ügyfél a másodfokú határozatot sem fogadja el, a határozat elleni **keresetet** a kézhezvételtől számított 30 napon belül kell benyújtani az elsőfokú határozatot hozó nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv székhelye szerint illetékes közigazgatási és **munkaügyi bírósághoz**.

A **méltányossági** jogkörben hozott döntésekkel szemben a jogszabály fellebbezést nem enged meg.

Mit jelent a döntés-felülvizsgálat?

A Kormányhivatal a határozat jogerőre emelkedését követően kérelemre vagy hivatalból a tudomására jutott tények, adatok alapján a nem jogszabálysértő döntését az ügyfél javára korlátozás nélkül módosíthatja azzal, hogy a magasabb összegű ellátás legfeljebb hat hónapra visszamenőleg jár.

VI. NYUGDÍJEMELÉS, NYUGDÍJPRÉMIUM

Milyen módszerrel történik a nyugdíjak értékének megőrzése?

A tárgyév január 1-je előtti időponttól megállapított társadalombiztosítási nyugellátást a megállapítás naptári évét követően minden év január hónapjában az emelés évére tervezett **fogyasztói árnövekedésnek megfelelő mértékben kell emelni (inflációkövető emelés).**

Az öregségi nyugdíj emelésével azonos módon és mértékben emelkedik többek között a hozzátartozói és a baleseti hozzátartozói nyugdíj, a korhatár előtti ellátás, a szolgálati járandóság, az átmeneti bányászjáradék, a bányászok egészségkárosodási járadéka, a rokkantsági ellátás, a rehabilitációs ellátás, a baleseti járadék és a fogyatékosági támogatás.

A tárgyévi tervezett fogyasztói árnövekedést a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg. Ha a fogyasztói árak növekedésének tárgyévben várható mértéke legalább 1 százalékponttal meghaladja a törvényben meghatározott mértéket, akkor **november** hónapban – január 1-jére visszamenőleges hatállyal – **kiegészítő** nyugdíjemelést kell végrehajtani.

Amennyiben az eltérés az 1 százalékpontot nem éri el, akkor november hónapban az egész évre járó különbözetet **egy összegben** kell kiutalni.

A novemberi nyugdíjemelésnél a nyugdíjasok fogyasztói ár növekedésének – a tárgyév első nyolc hónapjának tényadatára alapozott – várható mértékét kell figyelembe venni, amennyiben az meghaladja a fogyasztói árnövekedés várható mértékét.

Egyösszegű (novemberi) kifizetés esetén a következő év januárjában a nyugellátás és a baleseti járadék összegét – **az éves emelés végrehajtását megelőzően** – meg kell emelni az egyösszegű kifizetés összegének alapjául szolgáló, kormányrendeletben meghatározott százalékos mérték egy tizenketted részével.

Nyugdíjas fogyasztói árinдекс: A nyugdíjemelés mértékének meghatározásához nem az általános árindest használják, hanem a KSH által közzétett ún. nyugdíjas fogyasztói árindest, amelyet a nyugdíjasok fogyasztására nem jellemző termékek (például gyermekneveléssel, gondozással kapcsolatos tételek: iskolai étkezés, gyermekklábbeli stb.) elhagyásával, több ezer termék és szolgáltatás árának folyamatos figyelésével alakítanak ki. Három

kitüntetett termék-, illetve szolgáltatáscsoport – élelmiszerek, gyógyszerek, lakhatással kapcsolatos kiadások – aránya ugyanakkor a nyugdíjas fogyasztói kosárban mintegy 60%, míg a lakosság egészének fogyasztói kosarában ez az arány csak 45% körüli.

A fogyasztói árindex meghatározására egyébként a fogyasztásban fontos szerepet betöltő és azt lehetőleg hosszú ideig képviselő mintegy 1100 terméket és szolgáltatást, úgynevezett reprezentánst használ a Központi Statisztikai Hivatal. Havonta reprezentánsoként 30-150, összesen pedig százezernél több árat gyűjtenek.

Mit jelent a nyugdíjprémium?

Ha a bruttó hazai termék (GDP) növekedésének tárgyévben várható mértéke a 3,5 százalékot meghaladja, és az államháztartás tárgyévi egyenlegcélja várhatóan teljesül, a tárgyév novemberében nyugdíjprémiumot kell fizetni.

VII. MÉLTÁNYOSSÁG, KIVÉTELES NYUGELLÁTÁS, KIVÉTELES NYUGDÍJEMEELÉS

A méltányosság gyakorlásának milyen formái vannak?

Méltányosságból kivételes nyugellátás megállapítására, a folyósított nyugellátás összegének kivételes emelésére, illetőleg egyszeri segély engedélyezésére kerülhet sor.

Jogszabályi felhatalmazás alapján, különös méltánylást érdemlő körülmények esetén a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv vezetője (az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója), illetve a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője

- **kivételes nyugellátást állapíthat meg**
 - a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt elérő személy,
 - a megváltozott munkaképességű özvegy, illetőleg
 - az árva részére;
- **kivételes nyugdíjemeelést engedélyezhet**
 - az előzőekben meghatározott személyek, illetőleg
 - a rehabilitációs járadékban részesülő személy,
 - a legalább két (illetve egy tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos) árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó özvegy részére, továbbá
- **egyszeri segélyt engedélyezhet**
 - saját jogú vagy hozzátartozói nyugellátásban részesülők számára.

A méltányossági jogkörben hozott döntéssel szemben jogorvoslatnak nincs helye.

1. Kivételes nyugellátás megállapítása

Milyen esetekben állapítható meg kivételes nyugellátás?

Akkor állapítható meg

- **kivételes öregségi nyugdíj**, ha a kérelmező az öregségi nyugdíjkorhatárát betöltötte, és rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idő legalább felével.
- **kivételes özvegyi nyugdíj, árvaellátás**, ha az elhunyt jogszerező rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges, vagy az életkora szerint meghatározott szolgálati idő legalább felével, és az özvegy illetve árva megfelel az özvegyi illetve árvaellátásra való jogosultság feltételeinek.

A fenti esetekben további feltétel, hogy a kérelmező nem részesülhet *a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény* 4. § (1) bekezdésének i)

pontjában megjelölt rendszeres pénzellátásban, ide nem értve az időskori járadékot.

Milyen összegben engedélyezhető kivételes nyugellátás?

A kivételes nyugellátás engedélyezett összege nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének a másfélszeresét, de nem lehet kevesebb annak ötven százalékánál.

2. Kivételes nyugdíjmelés

Ki kérheti a kivételes nyugdíjmelés engedélyezését?

Nyugellátásban részesülő számára kivételes nyugdíjmelés akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás és *a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdésének i) pontjában* megjelölt, számára esetlegesen folyósított rendszeres pénzellátás – ide nem értve az időskori járadékát – együttes havi összege **nem haladja meg a 75.000 forintot**.

Milyen időközönként állapítható meg kivételes nyugdíjmelés?

Kivételes nyugdíjmelés a nyugellátás megállapítását, továbbá a korábbi méltányossági nyugdíjmelést követő 3 éven belül nem állapítható meg.

A kivételes nyugellátás emelés engedélyezésénél kiket részesítenek előnybe?

A kivételes nyugdíjmelés engedélyezésénél előnyben kell részesíteni

- férfiak esetében a 35 évnél, nők esetében a 30 évnél több szolgálati idővel rendelkező személyt,
- a 70 éven felüli személyt, továbbá
- azt a személyt, aki kivételes nyugellátás-emelésben korábban nem részesült.

A kérelem elbírálása során kiemelt figyelmet fordítanak különösen azokra a körülményekre, amelyek veszélyeztetik, illetőleg befolyásolják a kérelmező megélhetését vagy aránytalanul súlyos terhet jelentenek (tartós betegség, megnőtt gyógyszer- és lakásfenntartási költségek, a házastárs halála, tartásra köteles és képes hozzátartozó hiánya stb.)

A megállapító szerv indokolt esetben vizsgálhatja, hogy a közölt adatok a valóságnak megfelelnek-e, szükség esetén a kérelmezőt hiánypótlásra is felszólíthatja. A döntésről a kérelmezőt írásban értesítik.

Milyen összegben engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés?

A kivételes nyugdíjmelés összege nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének 25 százalékát (**7.125 forint**), de nem lehet kevesebb annak 10 százalékánál (**2.850 forint**).

Kinek nem állapítható meg kivételes nyugellátás, illetőleg nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés?

Nem állapítható meg kivételes nyugellátás, illetőleg nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés annak a személynek, aki előzetes letartóztatásban van, szabadságvesztés büntetését tölti, vagy *a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény* 57. §-a (2) bekezdésének a)-c) pontja szerinti tartós bentlakásos intézményben él, vagy *a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény* szerinti, otthont nyújtó ellátásban részesül, illetőleg javítóintézetben van elhelyezve.

3. Egyszeri segély

Mely esetben állapítható meg egyszeri segély a nyugellátásban részesülő személy részére?

A nyugellátásban részesülő személy részére akkor engedélyezhető egyszeri segély, ha olyan élethelyzetbe került, amely létfenntartását veszélyezteti (pl. katasztrófa, elemi csapás, közeli hozzátartozó halála, közeli hozzátartozó betegsége stb.), továbbá ha a havi jövedelme – beleértve a szociális törvény 4.§ (1) bekezdésében foglalt jövedelmet is – nem haladja meg **a 75.000 forintot**, ha a kérelmező közeli hozzátartozójával közös háztartásban él, illetve **a 85.000 forintot**, ha a kérelmező egyedül él.

A kérelem elbírálásánál figyelembe kell venni a kérelmezővel közös háztartásban élő, jövedelemmel nem rendelkező eltartottak számát is. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója rendkívül indokolt esetben ezen összeghatárt meghaladó jövedelemmel rendelkező nyugdíjas részére is engedélyezheti az egyszeri segélyt.

Az tekintendő nyugellátásban részesülőnek, aki

- öregségi, özvegyi, szülői nyugdíjban, árvaellátásban, baleseti özvegyi, baleseti szülői nyugdíjban, baleseti árvaellátásban, vagy
- mezőgazdasági szövetkezeti, mezőgazdasági szakszövetkezeti, mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékában, részesül.

Milyen formában és hova kell benyújtani az egyszeri segély megállapítására vonatkozó kérelmet?

Az egyszeri segélyt az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon lehet kérelmezni, és fel kell sorolni azokat a különös méltánylást érdemlő körülményeket, amelyek megalapozhatják a kérelem teljesíthetőségét. A kérelem elbírálásához mellékelni kell a rendkívüli körülményeket alátámasztó igazolásokat (pl. a kérelmező nevére kiállított temetési számla, egészségi állapotra, gyógyszerköltségre vonatkozó dokumentumok, stb.). Egyszeri segély engedélyezése iránti kérelmet az ONYF Központjához, a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz vagy a kérelmező lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes Kormányhivatalhoz lehet benyújtani.

Az egyszeri segély évente hány alkalommal állapítható meg?

Az egyszeri segély a kérelmező számára évente csak egy alkalommal állapítható meg.

Milyen összegben kerül megállapításra az egyszeri segély?

Az egyszeri segély összege nem lehet kevesebb 15.000.- forintnál, de nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összegének másfélszeresét (42.750,- Ft). Ezen összeghatárt meghaladó egyszeri segélyt csak rendkívül indokolt esetben az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója engedélyezhet.

Az egyszeri segély hogyan kerül kifizetésre?

Az engedélyezett egyszeri segélyt a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság utalja a nyugdíj folyósításával azonos módon.

Rehabilitációs ellátásban, vagy rokkantsági ellátásban részesülő személy részére engedélyezhető-e egyszeri segély?

A rokkantsági ellátás és a rehabilitációs ellátás nem minősül nyugellátásnak, ezért részükre segély megállapítása nem engedélyezhető.

Hogy kell igényelni a kivételes nyugellátás megállapítását és a kivételes nyugdíjemelés engedélyezését?

Kivételes nyugellátás megállapítása és kivételes nyugellátás-emelés engedélyezése iránti kérelem az ONYF Központjához nyújtható be.

Valamint:

- a) kivételes nyugellátás megállapítása iránti kérelmet kivételes özvegyi nyugdíj és árvaellátás megállapítása esetén, ha az elhunyt jogszerző már nyugellátásban részesült, valamint a továbbtanuló árva árvaellátásának

kivételes meghosszabbítása esetén a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz, egyéb esetben a kérelmező lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes Kormányhivatalhoz,

- b) kivételes nyugellátás-emelés engedélyezése iránti kérelmet hozzátartozói nyugellátás esetén a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz, egyéb esetben a kérelmező lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes Kormányhivatalhoz is be lehet nyújtani.

A kérelemben meg kell jelölni azokat a különös méltánylást érdemlő körülményeket, amelyek megalapozhatják a kérelem teljesíthetőségét.

Az igazgatási szerv indokolt esetben vizsgálhatja, hogy a közölt adatok megfelelnek-e a valóságnak, szükség esetén a kérelmezőt hiánypótlásra szólíthatja fel. A méltányossági körülmények vizsgálatához igénybe vehető eszközök a helyszíni szemle és a jegyzői nyilvántartásból való adatkérés. A jegyző a szükséges adatokat átadhatja a nyugdíjbiztosítási szervnek, a jövedelemre vonatkozó adatokat pedig a nyugdíjbiztosítási szervek kezelhetik.

VIII. A NYUGDÍJASOK ÉS A KORHATÁR ELŐTTI ELLÁTÁSBAN RÉSZESÜLŐK ADÓ ÉS JÁRULÉKFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉGEI

Adóköteles bevételnek minősül-e a nyugdíj?

A nyugdíj, valamint a korhatár előtti ellátás **adómentes bevétel**, az adó megállapítás során nem kell összevonni az esetleges egyéb jövedelmekkel.

2012. január 1-jétől – az alábbi kivételekkel – az 1955-ben vagy azt követően született, szolgálati nyugdíjban részesülő személynek a szolgálati nyugdíját a 2012. januári nyugdíjemelés mértékével növelt összegben 2012. január 1-jétől szolgálati járandóság elnevezéssel folyósítják tovább.

A szolgálati járandóság továbbfolyósított összegét úgy kell meghatározni, hogy a havi összegét csökkenteni kell a személyi jövedelemadó mértékével (16%).

Nyugdíjas munkavállalónak kell-e járulékokat fizetnie?

A saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott a járulékalapot képező jövedelme után természetbeni egészségbiztosítási járulékot (4%) és nyugdíjjárulékot (10%) fizet. Ha a nyugdíj folyósítása szünetel, a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott pénzbeli egészségbiztosítási járulékot (3%) is köteles fizetni.

Ki minősül kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozónak?

Az az egyéni, illetve társas vállalkozó, aki vállalkozói tevékenységet saját jogú nyugdíjasként folytat, továbbá az az özvegyi nyugdíjban részesülő személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

Ki minősül saját jogú nyugdíjasnak?

Az a természetes személy, aki

- a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény, illetve nemzetközi egyezmény alkalmazásával a 14. § (3) bekezdés *a)* és *c)* pontjában meghatározott saját jogú nyugellátásban, a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány által folyósított ellátásokról szóló kormányrendelet alapján folyósított öregségi, rokkantsági nyugdíjsegélyben (nyugdíjban), Magyarországon nyilvántartásba vett egyháztól egyházi, felekezeti nyugdíjban vagy növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi járadékban részesül,
- a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról és annak végrehajtásáról szóló uniós rendeletek, illetve az EGT-állam jogszabályai alkalmazásával saját jogú öregségi nyugdíjban részesül.

Milyen járulékfizetési kötelezettsége van a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vagy társas vállalkozónak?

A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, a kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozó után a társas vállalkozás egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére kötelezett, melynek havi összege 6.930,- forint (napi összege 231,- forint).

Hogyan alakul a munkaviszonyban álló korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő személyek járulék-fizetési kötelezettsége?

A munkaviszonyban álló, korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő személy a járulékalapot képező jövedelme után egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékot (8,5%), valamint nyugdíjjárulékot (10%) fizet.

A korhatár előtti ellátásban, vagy szolgálati járandóságban részesülő személyek a nyugdíjjárulék megfizetésével további szolgálati időre szereznek jogosultságot, így az öregségi nyugdíjkorhatár elérésekor kérhetik a szolgálati idő újbóli megállapítását. Amennyiben az újonnan szerzett szolgálati idő figyelembevételével megállapított nyugdíj összege magasabb, mint a korhatár előtti ellátás összege, úgy a kedvezőbb összegű ellátást folyósítják.

Jogosult-e álláskeresői járadékra a korhatár előtti ellátásban, vagy szolgálati járandóságban részesülő személy?

Igen, azonban a korhatár előtti ellátás folyósítását szüneteltetni kell azokra a hónapokra, amikor a jogosult álláskeresői járadékban részesül.

Milyen járulékfizetési kötelezettsége van a korhatár előtti ellátásban, vagy szolgálati járandóságban részesülő egyéni, vagy társas vállalkozóknak?

A korhatár előtti ellátás és a szolgálati járandóságban részesülő személy nem minősül kiegészítő tevékenységet végző vállalkozónak ezért meg kell fizetniük a szociális hozzájárulási adót (27%) és az egyéni járulékokat (18,5%).

IX. NEMZETKÖZI NYUGDÍJÜGYEK

1. Az európai uniós tagság és a nyugdíjak

Hogyan érinti a nyugdíjakat hazánk Európai Unió tagsága?

Az Európai Unióban a nyugdíjak megállapításának és folyósításának, valamint a már megállapított nyugdíjak emelésének szabályait minden tagország önállóan határozza meg. A nyugdíj az adott ország nyugdíszabályaitól és természetesen teherbíró képességétől függ. Mindezekből következően a tagság annyiban érinti a nyugdíjak nagyságát, hogy az Unióban kedvezőbbek a gazdasági növekedés feltételei, gyorsabban bővülnek azok a források, amelyek nyugdíjra fordíthatók.

Azok társadalombiztosítási helyzetének rendezésére, aki élve a szabad mozgáshoz való jogukkal, több tagállamban is folytattak keresőtevékenységet, különböző rendszerekben létesítettek biztosítási jogviszonyt, szereztek szolgálati időt, uniós koordinációs rendeletek születtek. Az ezzel kapcsolatos ügyintézéshez kapcsolódó bővebb információk az ONYF honlapján megismerhetők:

<http://www.onyf.hu/hu/uegyintezes/nemzetkozi-uegyintezesi-tajekoztatok.html>.

Nyugdíj szempontjából kiket érint hazánk Európai Unió tagsága?

Azokat, akik egynél több uniós országban dolgoztak, vagy dolgoznak. A már nyugdíjban lévők közül azokat érinti, akiknek Magyarországon vagy az Unió országaiban szerzett szolgálati (biztosítási) idejét nem ismerték el nyugdíjának, nyugdíjainak megállapításánál. E körbe jellemzően olyanok tartoznak, akik csatlakozásunk előtt Magyarországon nem szerezték meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati időt és olyan uniós országba távoztak, amelyekkel nem volt kétoldalú szociális biztonsági egyezményünk. (A közösségi szabályok az Unió 28 tagállama mellett az EGT-államok (Izland, Liechtenstein és Norvégia vonatkozásában, valamint Svájc esetében is alkalmazandók.)

Hogyan számolják ki a nyugdíjat azoknál, akik több országban szereztek jogosultságot?

A koordinációs rendeletek és a kétoldalú szociális biztonsági egyezményes szabályaink értelmében, amennyiben egy személy több uniós tagállamban, egyezmények esetén a másik szerződő fél országában is dolgozott, dolgozik, illetve dolgozni szándékozik, a nyugdíjának összege az arányos teherviselés elve alapján kerül kiszámításra és megállapításra.

Ha valaki uniós országban is dolgozott, vagy dolgozni fog, akkor minden olyan országtól - a megszerzett szolgálati (biztosítási) idő arányában -

nyugdíjat (nyugdíjrészt) fog kapni, ahol egy évnél több szolgálati (biztosítási) időt szerzett, feltéve, hogy az összes idő összeszámításával nyugdíjjogosultságot szerzett. Az egy évnél kevesebb idő sem vész el, mert ezt az időt ahhoz az időhöz számítják, ahol az igénylő utoljára egy évnél hosszabb időn át dolgozott. Az egy évnél kevesebb biztosítási időre vonatkozó szabályok azonban a kétoldalú szociális biztonsági egyezményeinknél eltérőek lehetnek.

Az arányos teherviselés elve szerint, amennyiben egy személy több országban is dolgozott, az egyes országok az általuk fizetendő nyugdíjrészt saját jogszabályaik alapján számítják ki. Ennek során kétféle számítást alkalmaznak:

- abban az esetben, ha a nyugdíjat igénylő az adott országban elérte a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt, akkor úgy számolják ki a nyugdíjat, mintha csak az adott országban lenne jogosult.
- összeadják az egyes országokban szerzett szolgálati időket, és ha ez elegendő a jogosultsághoz, akkor megállapítanak egy „elméleti nyugdíjösszeget”. Ezt úgy határozzák meg, mintha az igénylő az összes időt az adott országban szerezte volna. Azután ennek az összegnek akkora hányadát számítják ki, amekkora hányadot az igénylő az összes szolgálati (biztosítási) időből az adott országban ért el.

Ha az igénylő megszerezte az adott országban a jogosultsághoz szükséges szolgálati időt, akkor a két számítási módon meghatározott összegből a kedvezőbbet állapítják meg és folyósítják nyugdíjként.

Ha az igénylő az adott országban nem szerezte meg a jogosultsághoz szükséges időt, akkor csak a másodikként említett számítás alkalmazható, így az ennek alapján meghatározott érték a nyugdíj összege.

Nyugdíjra jogosító idő-e a külföldi munkavégzés?

A munkavégzés minden tagállamban az adott ország szabályai szerinti biztosítással és így a nyugdíjra jogosító szolgálati (biztosítási) idő megszerzésével is jár. A biztosítási időket minden ország saját szabályai szerint nyilvántartja és felhasználja a nyugdíj kiszámításakor. Emellett a nemzetközi megállapítás során, megkeresésre, a többi érintettet illetékes szervet tájékoztatja az általa nyilvántartott időkről.

Hol intézik az uniós nyugdíjügyeket?

A kérelmeket azon ország illetékes intézményéhez kell benyújtani, ahol az igénylő lakik, feltéve, ha abban az országban is biztosítva volt. Ez utóbbi feltétel hiányában annál az intézménynél kell előterjeszteni a kérelmet, ahol az igénylő legutóbb biztosítva volt.

Az igényt az illetékes intézmény szabályai (formanyomtatványai) alapján kell benyújtani. Az igénylőnek a többi ország intézményét megkeresni nem kell, erről az illetékes intézmény gondoskodik.

Hová fordulhatnak az érdeklődők kérdéseikkel?

A külföldi nyugdíjügyek - a szociálpolitikai, a szociális biztonsági egyezmények és az EU vonatkozó jogszabályai alapján járó ellátások, illetve a kivándorolt, külföldön élő vagy tartózkodó személyek igényeinek – intézésével, országos hatáskörrel kizárólag a **Nyugdíjfolyósító Igazgatóság** foglalkozik (1081 Budapest, Fiumei út 19/a.).

Hozzá tartozói ellátások esetén, ha az elhunyt a magyar jogszabályok szerinti nyugdíjas volt, szintén a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell indítani az eljárást.

A Nemzetközi Nyugdíj Ügyfélszolgálat elérhetőségei:

Cím: 1081 Budapest Fiumei út 19/a.

Levelezési cím: 1554 Budapest Pf.: 350.

E-mail: interoffice@onyf.hu

Telefon: +36-1-270-81-07

2. A hazánk által kötött kétoldalú szociális biztonságról szóló egyezmények és a nyugdíjak

Hogyan történik a nyugdíjak kiszámítása a kétoldalú szociális biztonsági egyezmények alapján?

Magyarország az elmúlt évtizedekben számos országgal kötött kétoldalú szociálpolitikai vagy szociális biztonsági egyezményt. A korábban megkötött egyezmények egy részét (magyar-német, magyar-osztrák, magyar-lengyel, magyar-csehszlovák) Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásával 2004. május 1-jétől az EU koordinációs rendeletei váltották fel. 2006. április 1-jétől a magyar-svájci szociális biztonsági egyezmény, 2007. január 1-jétől a magyar-bolgár, és magyar-román szociális biztonsági egyezmény, 2013. július 1-jétől a magyar-horvát egyezmény helyett az EU rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az egyezmények 3 csoportra oszthatók:

Területi elven alapuló szociálpolitikai egyezmények

Az egyezmények lényege, hogy az ellátást a lakóhely szerinti állam illetékes intézménye állapítja meg a mindkét államban szerzett szolgálati/biztosítási idő alapján.

A magyar-szovjet egyezmény hatálya kiterjed a volt szovjet utódállamokra. Európai Unió csatlakozásával Lettország, Észtország, Litvánia vonatkozásában a koordinációs rendeletek rendelkezései irányadók Moldova vonatkozásában az új, arányos teherviselés elvét követő egyezmény 2014. november 1-jén lépett hatályba..

(A hasonló jellegű magyar-román egyezmény 1961. november 25-étől 2006. október 31-éig volt hatályban, melyet felváltott egy modern, pro-rata temporis (arányos teherviselés) elvét követő egyezmény. Románia európai unió csatlakozásával már a koordinációs rendeletek rendelkezései irányadók.)

Arányos teherviselés elvét követő szociálpolitikai egyezmények

(magyar-lengyel, magyar-csehszlovák, magyar-jugoszláv, magyar-bolgár egyezmények)

Az időarányos teherviselésen alapuló egyezmények lényege, hogy a két országban szerzett szolgálati idő minden esetben összeszámitásra kerül, de mindkét állam illetékes szerve csak az adott országban szerzett szolgálati idő és az összes szolgálati idő arányának megfelelő nyugdíjrészt állapít meg és folyósít.

- A jugoszláv utódállamok (Szerbia, Montenegró, Macedónia, Bosznia-Hercegovina, Szlovénia, Horvátország) esetében az alábbiakat kell alkalmazni:
- Szerbia esetében a 2013. évi CCXXXIV. törvény rendelkezései irányadók 2014. december 1-jétől.
- Montenegró esetében a 2008. évi LXXII. törvény rendelkezései hatályosak 2009. április 1-jétől,
- Bosznia-Hercegovina esetében a 2009. évi II. törvény hatályos 2009. augusztus 1-jétől,
- Szlovénia esetében 2004. május 1-jétől az EU koordinációs rendeletei alkalmazandóak,
- Horvátország vonatkozásában 2013. július 1-jétől a az EU koordinációs rendelkezéseit kell alkalmazni.

A magyar-bolgár szociálpolitikai egyezmény 1962. január 1-jétől 2006. június 30-ig volt hatályban, Bulgária vonatkozásában ezt követő időponttól a magyar-bolgár szociális biztonsági egyezmény, illetőleg 2007. január 1-jétől az EU koordinációs rendeletei alkalmazandóak.

Szociális biztonsági egyezmények

Az ilyen típusú szociális biztonsági egyezményekben a főszabály az, hogy ha a nemzeti jogosultság az adott országban fennáll, akkor a nemzeti ellátás kerül megállapításra. Ha az igénylő nem rendelkezik önálló nemzeti jogosultsággal, akkor a két országban szerzett szolgálati idő összeszámításra kerül és az adott országban szerzett és az összes szolgálati idő arányának megfelelő nyugdíjrész kerül megállapításra és folyósításra. Az egyezmény ettől eltérő rendelkezéseket is tartalmazhat.

Kétoldalú szociálpolitikai illetve szociális biztonsági egyezményeket kihirdető jogszabályok:

Jugoszlávia	1959. évi 20. törvényerejű rendelet
Szovjetunió	1963. évi 16. törvényerejű rendelet
Kanada	2003. évi LXIX. törvény
Korea	2006. évi LXXIX. törvény
Québec	2006. évi XVII. törvény
Montenegró	2008. évi LXXII. törvény
Bosznia-Hercegovina	2009. évi II. törvény
India	2010. évi XXIX. törvény
Ausztrália	2011. évi CXVII. törvény
Mongólia	2011. évi CXVIII. törvény
Japán	2013. évi CLII. törvény
Moldova	2013. évi CCXXXIII. törvény
Szerbia	2013. évi CCXXXIV. törvény

INTÉZMÉNYEK

A következőkben a nyugdíjakkal kapcsolatos fontosabb intézmények tevékenységéről adunk rövid tájékoztatást, ezzel is megkönnyítve, hogy egyedi kérdéseikkel, problémáikkal az illetékes és hatáskörrel rendelkező szervet keressék meg.

Emberi Erőforrások Minisztériuma

1054 Budapest, V. ker., Akadémia u. 3.

Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 609.

Honlap: www.emmiugyfelszolgalat.gov.hu

<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>

Ügyfélszolgálat: 1054 Budapest, Szalay u. 10-14.

telefon: (06-1)-795-3168

e-mail: ugyfelszolgalat@emmi.gov.hu

A miniszter felelős több terület között a nyugdíjpolitikáért is. A miniszter e feladatkörében javaslatot készít a nyugdíjpolitikával összefüggésben, előkészíti az ezzel kapcsolatos törvények és a kormányrendeletek tervezeteit, közreműködik a kormányzati koncepciók, döntések kidolgozásában, kezdeményezi és előkészíti a nemzetközi szerződéseket.

A miniszter a nyugdíjpolitikai feladatai körében ellátja a társadalombiztosítási nyugellátások rendszerének irányításával és szervezésével kapcsolatos feladatokat, a hatáskörébe tartozó hatósági feladatokat, meghatározza az időskorúak társadalmi kirekesztődésének meggátolásával, a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerrel, - a nemzetgazdasági miniszterrel együttműködve - a társadalombiztosítási nyugellátással kapcsolatos kormányzati koncepcióból eredő feladatokat, cselekvési programokat, társfelelősként közreműködik a társadalombiztosítási nyugellátás fedezetére szolgáló befizetési kötelezettségekről és a magán-nyugdíjpénztárakról szóló jogszabályok előkészítésében.

Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF)

1132 Budapest, Fiumei út 19/a.

(06-1)270-8000

Levelezési cím: 1392 Budapest, Pf. 251

E-mail cím: onyf@onyf.hu. Internet: www.onyf.hu

Feladatait és hatáskörét, illetve szervezetét a többször módosított 289/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet szabályozza. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (a továbbiakban: ONYF) a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) irányítása alá tartozó, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv.

Az ONYF a feladatait a központi szerve és különös hatáskörű szerve, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság útján látja el. Az ONYF központi szerve a Központ. A Központ és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság önálló jogi személyiséggel nem rendelkeznek. A Központ és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a hatáskörébe tartozó feladatokat az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el, székhelyük Budapest. Az ONYF élén főigazgató áll, aki közvetlenül vezeti a Központot.

A Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős szervnek, illetve a társadalombiztosítási egyéni számlát vezető szervnek a Kormány a Központot jelöli ki.

Ha törvény másként nem rendelkezik, a Kormány első fokon eljáró nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a nyugdíjbiztosítási igazgatóságokat és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságot jelöli ki. Ha törvény másként nem rendelkezik, a Kormány másodfokú nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a Központot jelöli ki. A nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság hatósági ügyekben a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv a Központ.

Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG)

1139 Budapest, Váci út 73.

Levelezési cím: 1820 Budapest

E-mail cím: nyufig@onyf.hu

**Telefon: (06-1) 270-8999, 270-8800, 350-2755,
350-2355, 350-0155**

zöld szám: 06-80 204-884

Ügyfélfogadás:

H-Cs: 7:30-15:15

P: 7:30-13:00

Ügyelet: Sze: 15:15-18:00

Az ONYF különös hatáskörű szerve a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság.

Feladata a Nyugdíjbiztosítási Alapot terhelő, illetve más forrásból finanszírozott ellátások folyósítása, egyes – hozzátartozói – ellátások megállapítása, továbbá számos egyéb, a nyugdíjasok tömegét érintő feladat ellátása.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság székhelye Budapest, feladat- és hatáskörét az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el. Elsőfokú nyugdíj megállapítási és nyugdíjfolyósítási feladat- és hatáskörrel rendelkezik, melynek keretében ellátja a külföldön élő, vagy külföldön tartózkodó személyek nyugdíjának külföldre utalását is. Elbírálja a nyugdíjasként elhunyt jogszerzők hozzátartozóinak igényét, és jogosultság esetén gondoskodik az ellátások megállapításáról, valamint ellátja a különböző jogszabályok alapján járó, nem társadalombiztosítási ellátásokkal kapcsolatos folyósítási és egyéb feladatokat stb.

Eljár a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról és annak végrehajtásáról szóló uniós rendeletek hatálya alá tartozó hatósági ügyekben, a szociális biztonsági (szociálpolitikai) egyezmények alapján járó nyugellátás megállapításával kapcsolatos hatósági ügyekben, valamint a külföldön élő vagy tartózkodó személy esetén a nyugellátás megállapításával kapcsolatos hatósági ügyekben. Emellett a hatáskörébe tartozik a hivatásos szolgálatot teljesítők és hozzátartozóik igényének elbírálása is.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság – a már említett feladatain túl – országos hatáskörrel és illetékességgel köteles eljárni az ellátásban részesülő foglalkoztatottak keresetének vizsgálatával összefüggő ügyekben, amely eljárások a Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatszolgáltatását követően hivatalból indulnak.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) (volt APEH)

Vezetékes kék hívószám: (06-40) 42-42-42

06-20 }
06-30 } 33-95-888 (hálózaton belüli tarifával)
06-70 }

Honlap: www.nav.gov.hu.

Az állami adóhatóság a járulék- és tagdíjfizetési kötelezettség bejelentésével, a járulék- és tagdíj bevallásával, megfizetésével, nyilvántartásával, a járulékkötelezettség megsértésével kapcsolatos jogkövetkezmények

megállapításával, a járuléktartozás beszedésével, behajtásával kapcsolatos hatósági ügyben, továbbá a járulékkötelezettség bevallásának ellenőrzésével összefüggő hatósági ügyekben jár el.

Magyar Nemzeti Bank Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja

Székhely: Budapest, 1013 Krisztina krt. 39.

Postacím: 1534 Budapest BKKP Pf. 777.

Telefon: 06-40-203-776, **email:** ugyfelszolgalat@mnb.hu.

Honlap: <http://felugyelet.mnb.hu>.

Az MNB a PSZÁF jogutódaként a magán-nyugdíjpénztárak és az önkéntes nyugdíjpénztárak, – mint pénzügyi szolgáltatást nyújtó szervezetek – felügyeletével kapcsolatos feladatokat lát el, közreműködik e szervezetek társadalombiztosítással való együttműködése koordinálásában. Fogyasztóvédelmi központján keresztül kezeli a pénztárak pénzügyi tevékenységével kapcsolatos fogyasztói panaszokat is. Pénzügyi fogyasztóvédelmi panasz benyújtható a kormányablakon keresztül is.

Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (NRSZH) (volt ORSZI)

Székhely: Budapest, 1071 Damjanich u. 48. **Postacím:** 1406 Budapest Pf.: 4.

Központi telefonszám: (06-1) 462-64-00, **Fax:** (06-1) 462-64-01.

További telefonszámok: 462-64-22,

ingyenesen hívható zöld szám: **06-80-205-236**.

Központi elektronikus levélcím: nrszh@nrszh.hu.

Honlap: <http://nrszh.kormany.hu/>

A kormány, a *Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint a szakmai irányítása alá tartozó rehabilitációs szakigazgatási szervek feladat- és hatásköréről* szóló 95/2012. (V. 15.) kormányrendeletben

- a) az első fokú közigazgatási hatósági eljárásban rehabilitációs hatóságként, orvosszakértői, valamint rehabilitációs szakértői szervként a rehabilitációs szakigazgatási szervet;
- b) a másodfokú közigazgatási hatósági eljárásban rehabilitációs hatóságként, orvosszakértői, valamint rehabilitációs szakértői szervként a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivalt

jelölte ki.

A rehabilitációs szakigazgatási szerv a jogszabályban meghatározott közigazgatási hatósági eljárásokban szakhatóságként vesz részt, e feladatkörében szakhatósági állásfoglalást ad

- a)* a hozzátartozói nyugellátás,
- b)* a baleseti járadék,
- c)* a rokkantsági járadék,
- d)* a fogyatékosági támogatás,
- e)* az aktív korúak ellátása,
- f)* a magasabb összegű családi pótlék,
- g)* a bányászok egészségkárosodási járadéka,
- h)* a bányászati dolgozók keresetkiegészítése,
- i)* a hadi rokkantsági ellátások

megállapításához.

A rehabilitációs szakigazgatási szerv illetékességi területe – Budapest Főváros Kormányhivatala Rehabilitációs Szakigazgatási Szerve illetékességének kivételével – megegyezik a megyei kormányhivatal illetékességével. Budapest Főváros Kormányhivatala Rehabilitációs Szakigazgatási Szervének illetékessége Budapest főváros és Pest megye területére is kiterjed.
